

סנדל ודוק כי זה עצם נכונה כפתור ופרח :
סי' ס"ד. **שא'** במינות אלמנה שילדה אחר
 מינת בעלה והניקה ח' ימים
 ואח"כ נתנה בנה למניקה והיא הניקה בן אחר
 ואח"כ גמלה בנה ונשאת אחר כ' חודש בשונג
 שלא ידעו כלל שיש איסור לישא תוך כד"ה
 ואח"כ נודע להם האיסור : תשובה, הנה הש"ע
 כתב בסי' י"ב סעיף י"ב עבר ונשא מעוברת
 או מניקה תוך זמן זה מנדין אותו אא"כ ברח
 ויוציא בגט מזה מסורש ולא מהני בזה הפרשה
 רק לגרש אך יש לי לעיין בשני דינים אם
 דוקא בעבר במזיד ונשא כופין בגט אבל בשונג
 אין כופין או אף בשונג כופין ומ"ש פשע בעבר
 ונשא היינו רק עבור מנדין בזה אין מנדין
 רק במזיד ולא בשונג אבל גט אף בשונג בעי
 והשני יש לעיין אם גם בגמלתו הוי הדין דנימא
 דבגמלתו נמי כופין בגט כדין גוף מניקה או
 נימא דבגמלתו נהי דאסורה להנשא לכתחלה
 בדיעבד א"צ גט ואפשר דגם הפרשה א"צ בדיעבד
 בזה, והנה גרסי בפ"ה דכתובות ת"ר נתנה בנה
 למניקה או גמלתו וכו' עד והלכתא מת מותר
 גמלתו אסור ופרש"י שם הטעם דגמלתו אסור
 לגמלתו משום שרוצית להנשא מוכח דאין הטעם
 משום לא פלוג רק משום דאמרינן שבכונה עשתה
 כן כדי להנשא ובתחלה בדיה בגזרותיו סיים
 רש"י וה"נ ל"פ רבנן במניקה שמת בעלה בין
 שהיא מניקתו בין שאינה מניקתו משמע דהטעם
 הוי משום ל"פ וא"כ פרש"י סתרו אהרדי וא"ל
 דרש"י ס"ל דמשום ל"פ ה' ראוי לאסור אף
 שמת בנה דגם בזה שייך ל"פ ולכך להסיד
 דפרין מכה הלכה כר"מ בגזרותיו והוי סברא
 לומר בין במת בין בגמלתו אסורה ולכך פרש"י
 משום ל"פ אבל להמסקנא דמסקי דמת מותר
 גמלתו אסור א"א לפרש משום ל"פ דא"כ גם
 במת הי' אסור ולכן מוכרח לפרש משום
 דאמרינן שגמלתו כדי להנשא ובמת לא שייך
 זה כמ"ש בש"ס אח"כ אך ז"א דא"כ דלמה באמת
 כיון דקיי"ל הלכה כר"מ בגזרותיו למה קיי"ל
 במת מותר ולא גזרינן אטו לא מת ומיש התם
 דקיי"ל הלכה כר"מ בגזרותיו ובע"כ דבמת לא
 שייך למזור אטו לא מת ואינו דומה למה
 דקיי"ל הלכה כר"מ בגזרותיו וכוונת הש"ס
 בע"כ כמ"ש התוס' וא"כ קשה דפרש"י סתרי

אהרדי דתחלה פרש"י בגמלתו אטו לא
 ואח"כ מ"י שלכך גמלתו כדי להנשא וצ"ע. גם
 על גוף הש"ס קשה דברייתא נקט זו ואצ"ל זו
 דנקט נתנה בנה למניקה או גמלתו או מת מותרת
 להנשא דהרי הוי ק"ו דמה בנתנה בנה למניקה
 מותרת כ"ש בגמלתו שאינו יונק כלל ומכ"ש
 דבמת מותרת ורא"י דבמת קיי"ל אף לדין
 דמותרת ובגמלתו אסורה ובע"כ דמת עדיף ולמה
 נקט זו ואצ"ל זו וצ"ע ח"ל הרא"ש בפסקיו
 ואפי' נתנה בנה למניקה או גמלתו אסורה להנשא
 עד כד"ה דחיישינן שמא תמהר לגמלו כדי
 שתנשא ויסתכן הולד ושינה מלשון רש"י שרש"י
 כתב גמלתו שרצה להנשא ומשמע דכוונתו
 מטעם קנס הוא דקנסינן אותה וחלינן שגמלתו
 מחמת זה אבל מלשון הרא"ש משמע דלאו מטעם
 קנס הוא רק משום גזרה שיש לחוש שתגמלו
 פעם אחרת כדי להנשא ויש להאריך ואכ"מ ואני
 מסיים לד"נא דאם ה"י במזיד מה שנשא אותה
 אז ה"י מקום לקנס אותה לגרש או אף בגמלתו
 ה"י אפשר לומר כן אבל הכא כיון דה"י שונג
 ובשונג כבר סמכו הפוסקים לסמוך על הסברים
 דשונג א"צ גט דל"ש בזה קנס כיון דשונג הו"א"כ
 לא ה"י צריך בזה רק הפרשה והפרשה נראה דלא
 שייך רק באם עדיין מניקתו דיש כעלה בזה שתשגיח
 עדיין עליו למסמסו בביעי וחלבה וכן לעיין הבחנה
 דיש מעלה עדיין לתקן בהפרשה בזה בעינן הפרשה
 אבל אם כבר גמלתו שכעת אין לו תועלת ע"י
 הפרשה דמה דהוי הוי ועיקר איסורו הוי מטעם
 גזרה שמא תגמלנו פעם אחרת בזה די מה דאסרינן
 לה לכתחלה להנשא ובזה לא תעשה כן עוד
 פ"א וכמו דאמרינן בגיטין במקדש דאח"כ לכתחלה
 לא תנשא כן ה"נ בגזרה זו די דלכתחלה לא
 תנשא ושוב לא תעשה כן ובפרט דאם תעשה
 כן במזיד באמת תצטרך להתגרש ולא יועילו
 מעש"י כלום וא"כ שוב אם עשתה כן בשונג
 א"צ עוד הפרשה ומותרין לדור ביחד כן ג"ד :
סי' ס"ה. **נסתמקתי** להמקילין בשונג דל"ב
 גט אם ה"י הוא שונג
 והיא מזידה מה דינו אם נלך בתר דידי' והוא
 שונג ול"ב גט או נלך בתר דידה והיא מזידה
 ובעינן גט והנה ממה דקיי"ל דיש לה כתובה
 מוכח דלא קנסינן לדידה רק לדידה מוכח מזה
 דה"ה מה דבעי גט הוי נמי הקנס רק לדידי'
 ולכך

קיינ'ל כוונת' מ"מ אם נתנה בנה למינקת מקודם וגם פסק חלבה מקודם הנה זה גופו מה שהחמירו הפוסקים דבעינן דוקא ג"ח מקחי בה אקהיתא הרא"ש הובא בב"י דלמ"ל ג"ח וכתב דאפשר דה"י ידוע להם שבתוך ג"ח אפשר שיוחזר חלבה וא"כ תינה באשה דעלמא אבל בחולנית שצד עורה על עצמה בזה ידוע שלא יחזור לה החלב ל"ב ג"ח ובוזה ל"ש ל"פ דל"פ לא הוי רק אחר הגרושין שחל עליו שם תקיף דמינקת אסורה להנשא ולכך ל"פ בתקנתן אבל באם פסקה להניק קודם הגרושין א"כ בשעת הגרושין לא ה"י לה שם מניקה כלל וקודם הגרושין לא חל עלי' איסור הנשואין כלל ולכך לא שייך בזה ל"פ ולכך כל שבאמת אפשר לחוש שיוחזר לה החלב אסור או בעינן ג"ח אבל היכא דמסתמא לא יחזור לה החלב ל"ב ג"ח ואף אם נימא דבכל ענין בעינן ג"ח מ"מ היינו רק באלמנה אבל בגרושה ופסקה מקודם להניק ופסק חלבה מקודם בזה ודאי ל"ב ג"ח ובפרט לפי משמעות הח"מ בס"ק יו"ד דדוקא אם בגרמתה עשתה כן בעינן ג"ח אבל אם הוי ע"י איזה סיבה ל"ב ג"ח וא"כ ה"נ כל שעשתה כן ע"י שום מניעה והכרח ולא ברצונה ל"ב ג"ח כל שאינה מדעתה רק ע"פ ההכרח, ועוד י"ל דאף החולקים על ר"ש הזקן היינו רק בגרושה דכיון דעד הנה היתה מחויבת להניק רק ע"י הגרושין נפטרה מלהניק כיון דלא חל פטור הנקה רק אחר גרושין ובשעת גרושין היתה מחויבת עדיין הוי בכלל גזרת מינקת אבל אם קודם הגרושין נפטרה מלהניק מודים הכל שמוחת כיון דבשעת הגרושין לא היתה חייבת להניק ולא מכח הגרושין נפטרה מלהניק ודוקא אם בלא"ה היתה מחויבת להניק רק מכח הגרושין נפטרה בזה לא מהני להוציאה מכלל מניקה וכל שאם לא נתגרשה היתה מחויבת להניק אף עתה שנתגרשה עשו חז"ל בזה כאלו לא נתגרשה ונשארה בחיוב הנקה אבל כל שלילי הגרושין נמי כבר היתה פטורה להניק אינה בכלל מניקה וכאן ה"נ כיון דקודם הגרושין כבר נפסק הדין שהבעל מחויב להשכיר מינקת אחרת כבר יצאה מכלל מניקה קודם הגרושין ובוזה נתחזק דעת תשובת אמונת שמואל שפסק באם הכניסה לו ב"ש דאינה מחויבת להניק מותרת להנשא והוא כתב כן רק לדעת הרי"ש הזקן ולדעת

ולכך אם ה"י שוגג דלא שייך ב"י קנס לא קנסינן לדירה מיהו מזה אין רא"י גמורה יד"ל ודוקא לענין הכתובה דאם שלא יתן לה הכתובה יהי' קנס רק לדירה והוא ירויה ואם נימא דיש לה כתובה הוי הקנס לדיר' והיא תרויה בזה היכא דיש ספק את מי לקנוס יותר בזה קנסינן אותו ולא אותה ובפרט בזה כיון דעכ"פ אחד ירויה והרי הוא ראוי לקנוס שניהם ולשניהם א"א לקנוס בזה ולכך שוב אוקמה אדינא דכל אשה יש לה כתובה אבל לענין הפרשה דאין תרויה לו ובפרט בהוא שוגג דלא שייך ב"י קנס י"ל כיון דהיא מזירה קנסינן לדירה ותצא ואפשר דאף כתובה אין לה כה"ג דקנסינן לדירה ולא חיישינן להרואה דיד' כיון דהוא שוגג ואין לקנוס:

סי' ס"ו. שא' נדון האשה הגרושה אשר הגידו הרופאים כי ההנקה יזיק לה ונתנה הולד למניקה כ"ו טבת וכתבן ג"י כבר פסק חלבה ונתגרשה ביום ב' ג' שבט והבעל קודם הגט קיבל ע"ע בכל חומר להיות הנקת הילד ע"ח ונעשה כן ע"פ קאמפרימיסט מהנבררין אם מותרת להנשא: תשובה. הנה בנוף הדבר סמך על עדות הרופאים שיוזק לה ההנקה וכבר הארכתי שמשמע מתשובת אחרונים דאין לסמוך על עדותם רק בצירוף שאר הוכחות ואומדנות ועוד בר מן דין כתבנו דמה שמגידין שההנקה יזיק אין זה דומה לחלבה ארסיי המפורש בח"צ דהרי באמת קיי"ל כר"מ בנזירותיו בזה דגזר הא אטו הא והכל'ל כל הוא דלא פליג חז"ל בתקנתן וכל שהיא בכלל שם מניקה אסורה חז"ל להנשא אבל אם אין לה שם מניקה כלל לא נכנסה בכלל גזרה זו ולכך בשלמא אם החלב גופה ארסיי וא"כ אין החלב ראוי להניק הוי כמו צמקה דד' וכאין לה חלב דמאי כיון דגוף החלב יזיק לולד אבל היכא דהחלב ראוי לולד רק דהאחריות הוי לה בשום דבר עכ"פ לא יצאה מכלל שם מניקה ושוב ל"פ חז"ל בתקנתן ולכך אף אם ה"י אומדנות המוכיחין ליה נמי לא מהני אך זה היינו באלמנה או אף בגרושה אם עכ"פ נודמן זה אחר מיתת בעלה או אחר גרושי' אבל בגרושה ונדע קודם הגרושין וכבר נתנה בנה למניקה בלא"ה ידוע דעת הרי"ש הזקן שמתיר בגרושה ואף דאנן לא

ולדעתי י"ל דגם ר"ת מודה בזה. ומה שהקשה עליו בנוב"ק מן הש"ס דקאמר שם הן הן דברי ב"ש והרי לב"ש אינה מחויבת להניק וקשה מזה לדעת הר"ש הזקן וי"ל דס"ל להר"ש הזקן דתקחז"ל הוי רק כן דכל שמחויבת להניק אף אחר מיתת בעלה אף אם אינה מחויבת רק דחוינן שהניקה עד הנה מרצונה רק ע"י בקשת הנשואין נמנעה מלהניק או גזרו חז"ל שלא תנשא והוי בכלל מניקה אבל אם אינה מחויבת להניק ולא חוינן שבשביל רצון הנשואין היא נמנעת מלהניק רק י"ל דבלא"ה לא היתה מניקה ע"ז לא גזרו חז"ל להיות מוכרחת להניק ובפרט לפ"ד הסוברים בסי' פ' דא"י הבעל לעכב עלי' שלא תאכל דבר המסוכן לולד מכה דצערא דגופא עדיף וא"כ לכאורה קשה למה גזרו במינקת שלא תנשא מכה סכנת הולד ולכאורה ה"י נראה דמזה רא"י לדעת הר"ש הזקן דס"ל דבגרושה מותרת להנשא רק באלמנה אסור לפ"ו א"ש ולכן דייק הש"ע בסי' פ' דהבעל א"י לעכב ולא כתב עלי' שהיא מותרת להנשא דודאי אם לא ה"י בעל היתה אסורה להנשא כיון דמוכרחת להניק איך תאכל זה להסכין הולד רק התם מיידי שיש לה בעל וביד הבעל ליתן הילד למינקת אחרת ואין עלי' לחוש לסכנת הולד יותר ממנו ועליו החיוב יותר להוציאו מסכנה רק דהוי ס"ד כיון דהיא מחויבת לו להניק יש בידו למנעה שלא תאכל ותניק בזה קמ"ל דמצדו א"י לעכב ויש לה רשות לאכול ואי משום סכנת הולד ישכור לו מינקת אחרת וא"כ הה"נ בגרושה אין לה לסבול צערא דגופא משום סכנת הולד ועל הבעל החיוב להשתדל להוציאו מסכנה ובמ"ש מחייב מ"ש הב"ש שם על הרמב"ם מנ"ל לפסוק כר"י ולפמ"ש נחיישב מהיו להחולקים על הר"ש הזקן תקשה משם ודוחק לומר שהם ס"ל כדעת היא בסי' פ' שיוכל לעכב אך בע"כ דאין הענינים דומין ול"ז ומניעת הנשואין אינו בכלל צערא דגופא אבל גוף הנקה ודאי הוי צערא דגופא ולכן תינח אם בלא"ה היתה מניקה רק מכה הנשואין נמנעת להניק לא נחשב צערא דגופא אבל אם בלא"ה נמנעת להניק נחשב צערא דגופא ואין לכופה להניק עבור חשש סכנת הולד לדעת הרמב"ם בסי' פ' ולכן ס"ל להר"ש כך דבשלמא

אלמנה אף עתה מחויבת להניק ובשביל הנשואין לא ידחה סכנת הולד אבל בגרושה נהי דעד עתה הניקה מ"מ י"ל דנחשב לה צערא דגופא רק מה שהניקה עד הנה והיינו מכה ההכרח שמחויבת להניק אבל כיון שתתגרש ולא תחייב אנן סהדי מסתמא לא תתרצה להניק ולכופה א"א בשביל צערא דגופא וא"כ בשעת גרושין לא נכנסה בכלל מניקה דמסתמא לא תניק ואף אם אח"כ נמי מניקה מ"מ הוי כאלו נתחייבה להניק אחר גרושין וכאלו אשה אחרת נתחייבה להניק ולא נאסרה להנשא דעיקרו בתר שעת גרושין אולינן לא הוי לה דין מניקה א"כ תינח לדידן כיון דכל אשה חייבת להניק אין רא"י במה שעד הנה הניקה דיי"ל מכה הכרח עשתה כן לכך אם מגרשה י"ל פסתמא מעתה לא תניק ונחשב לה צערא דגופא לכך אינה בכלל מניקה אבל לב"ש דס"ל דכל אשה אין חייבת להניק א"כ אדרבא כיון דגם קודם הגרושין לא היתה חייבת ואעפ"כ הניקה א"כ חוינן דלא נחשב לה צערא דגופא להניקה א"כ בזה בשעת גרושין אנן סהדי דלולי הנשואין דגם עתה תניק פתחלה רק מכה הנשואין תמנע מלהניק שוב הוי בכלל מניקה בשעת גרושין עכ"פ והנשואין אסרו בשביל סכנת הולד ובוזה א"ש כוונת האמונת שמואל דבהכניסה לו ב"ש ודאי אם עד גרושין או מיתת הבעל היתה מניקה רק עתה נמנעת אחר מיתת גרושין בודאי שייך גזרת חז"ל דגזרו על מניקה ואף לר"ש הזקן אסור רק דכוונתו דמקודם נמי פסקה להניק רק אם היתה מחויבת להניק ומת הבעל לא מהני זה אם לא כספק ג"ח מקודם אבל אם אינה חייבת וגם קודם המיתת לא הניקה או ל"ש עלי' גזרת מניקה ולפמ"ש גם הב"ח מודה בזה וא"כ בניד דה"י לה חשש סכנה א"כ מקודם הגרושין נמי לא היתה מחויבת להניק בחשש סכנה וגם פסקה קודם הגרושין ל"ב ג"ח ובמ"ש נתיישב ק"י הנ"ב הנ"ל ע"נ דאדרבא לב"ש גרוע מה שלא היתה חייבת כלל ואעפ"כ הניקה ולפ"ו בניד בהצטרף כל היתרים הנ"ל מתחלת הגרושין לא היתה בכלל מניקה ומותרת להנשא אחר צ"א יום וחיב ופשוט לדינא :

סי' פ"ז. שא' במומר שגירש את אשתו והיתה

היתה מניקה וגמלתו אהה"ם ונשאת בשגנה שלא ידעו הוא והיא אסורה להנשא וכדת ישלמו לה ברה הבע"ל. הנה מה שרימו בלשוננו להקל בזה מצד גרושה זה אינו נראה דכל עיקר הטעם המתירין בגרושה הוא מכח דיש לה בעל והחיוב עליו או ישגיה הוא עלי' ויתבענה לדין א"כ תינת בישראל אבל במומר ל"ש כל הני טעמים ובוה החיוב עלי' להניק מדין הקרוב קרוב קודם לצדקה והוי בזה כמו אלמנה מיהו מטעם אחר נראה כדבריו כיון דנראה מדבריו שכבר הוי יותר מט"ו חודש וגם הוי יותר מי"ח חודש כדאי הוא היתר הפ"י בק"א לסמוך עליו בדעבר לענין גרושין רק דהי בהפרשה בעלמא ולכן נראה דיפרשו זה מו עד כד"ה ובחודש העיבור יעשה כפי ראות עיניו אם יהי קשה להם בהפרשה יתיר קשה אחר כד"ה ויעלה העיבור למנין ואם לא קשה להם לא יהי העיבור לכנין :

סי' ס"ח. שא' באשה שנתגרשה מבעלה בעודה מעוברת ואח"כ ילדה והתחילה להניק ערך ר' חדשים ואח"כ הורה לה מורה ליתן בנה למינקת וחורה זה ונתנה לאחרת וחורה ועוד לאחרת פעם ג' ואח"כ נשאת עפ"י הוראת המורה : תשובה. הנה המורה לא סב הורה אף מה שהפריז הגאון מ"ה משה טויבש דמחויב לגרשה הנה באמת מדינא נראה דא"צ לגרשה ודי בהפרשה דהנה בראש מ"ש הגאון הנ"ל דאף הר"ש הזקן המתיר היינו רק באינו מכירה ולא במכירה הנה במכירת לא דק בלשון הש"ע שכתב וז"ל זה שאמרנו בגרושה יש מי שאומר דהיינו דוקא שהניקתו קודם שנתגרשה עד שהכירה וכו' משמע דדוקא אם קודם שנתגרשה היתה ההנקה וההכרה אז אסורה אבל אם בשעת הגרושין לא הכירה רק אח"כ ומכ"ש אם הנקה והכרה שניהם ה' אחר הגרושין אז להר"ש הניק אין לה דין מניקה דדוקא אם בשעת הגרושין לא הוי ההכרה וכ"ש אם גם הנקה לא הוי אז אח"כ הוי דינה רק כשאר מינקת אחרת ואין לה שם מינקת חברו כלל וכיון דבאחרת אי' למחות בה מלהנשא אף שמכירה ה"ה בזה וכן מצאתי אח"כ באבני מלואים כן מטעם אחר קצת, ועוד לא דק הרב בזה מה דנתן כאן בזה דין מכירה דהרי שורש דין זה דמכירה היא

מחויבת להניק הוא מן הש"ס (דנ"ס ע"ב) ושם פרש"י דמכירה ואינו רוצה להניק מאחרת וכ"כ הרמ"א בס"י פ"ב משמע דוקא בכה"ג שאינו רוצה לינק מאחרת יש לו דין מכירה וכמו דנקט בש"ס ופוסקים הטעם מפני סכנת הילד וכאן הרי כתבו דהרי יונק מג' נשים אחרות א"כ אין לה דין מכירה. ועוד נ"ל בטעם הדבר למה בעינן שיהי' הכרה בשעת הגרושין והיינו דודאי יש אומדנא דדעת הבעל הוי שאינו מגרשה רק באופן זה שנתניקה ולא תנשא שלא יזיק לילד ואדעתא דהכי גרשה רק היכא דעדיין אינו מכירה ומכ"ש אם בשעת הגרושין עדיין לא התחילה להניק כלל ליכא אומדנא דאולי הוי דעת הבעל שישכיר לו מינקת אחרת אם לא תרצה להניקה ולכא אומדנא דהגרושין נעשין ע"ד כן אבל אם בשעת הגרושין הכירה אָז כיון דלא אפשר עוד באחרת אנן סהדי דלא גרשה הבעל רק ע"ד כן שלא תנשא עד שתגמור הנקה שלה ולכן איך תנשא א"כ יהי למפרע בטל הגרושין ולזה נתחדש לנו פתח חדש להתיר בזה"ו בגרושה אף שהכירה בשעת הגרושין לפמ"ש התוס' דהכי דהדבר תלוי בדעת שניהם לא אזלינן בתר אומדנא ולכן הר"ש הזקן מיייר קודם תקנת ר"ג דהוי אפשר לגרשה בע"כ לכך אזלינן בתר אומדנא דבעל אבל לדידן דאיא לגרשה בע"כ רק מרצונה וא"כ הוי הדבר תלוי בדעת שניהם והרי התוס' כתבו בפג"ש דבקדושין לולי הטעם שכתבו שם דאין נ"מ לו מה שיהי' אחר מותו הוי נחשב תלוי בדעת שניהם וא"כ ה"ה בגרושין לדידן דהוי דבר תלוי בדעת שניהם ולא אזלינן בזה בתר אומדנא ולכן אף שמכירה מקודם יש לה רק דין שאר מינקת דעלמא ואין כח למחות בידיה לאסרה להנשא. ולולי דברינו ה' דברי הר"ש הזקן תמהוין דמה ראי' מביא דבמכירה אסורה להנשא ממש בש"ס שם דבמכירה בפה ומניקתו הרי שם מפורש דהוי מפני סכנת הילד א"כ מוכח דלא מצד עצמה מחמת שהיתה אשתו מחויבת להניק רק מפני סכנת הילד וה"ה מניקה אחרת נמי א"י לחזור היכי דהוי סכנה וכן מוכח בהגהת רמ"א סי' פ"ב בהתחילה להניק אחרת ומכירה אין דוחין נפש מפני נפש וא"כ אם באחרת נמי אי' לחזור בה ואעפ"כ

פ"ב מהל"ג דאם הוי ע"פ גדול הדור לכ"ע
 ל"ת ועדין משוגג אף היכי דלא הוי ע"פ
 חכם מפורסם אין לו דין אונס אבל דין שוגג
 יש לו דהרי כתב הת"ח דאף בע"ה שאינו
 יודע הדין דאסורה גמי הוי שוגג דלא גרע
 הוראת המורה מאן דהו מאם ה"י בעצמו ע"ה
 ושוגג ולכן בזה ע"פ להסוברים דבשוגג א"צ
 גם גם כאן א"צ גם וא"כ כיון דיש לנו דעת
 הר"ש הזקן שכתיר לגמרי בגרשה ודעת הסוברים
 דבשוגג א"צ גרושין הוי לנו סיס להקל וכדאי
 הם לסמוך עליהם שלא לכופם לגרשם ודי
 בהפרשה וחושש אני לדין גט מעושה שלא
 כד"ן אם נכוף אותו לגרש כן ג"ל. ומ"י השאל
 שדעת ר"י מטראני בש"מ כתובות דגם ביינק
 מאחרת יש לו דין מכירה ולדעתי משום הא
 לא אריא דאין לנו לחוש לדעת יחידי נגד
 דעת רש"י והפוסקים והנהגות רמ"א שפסקו
 להימנע וגם מה שהביא ראי' מבה"ג שכתב
 דאחר ג"ח הוי בודאי בחזקת מכירה וכופה
 וכו' זה פשיטא דאין ראי' דהוא מירי בחמא
 גם עדיין לא בדקו אותו אם יניק או לא אז
 כשבאים לב"ד תיכף כופה ומניקתו דסמכינן
 אחזקה דהוי בכלל מכירה אבל אם אירע
 דכבר נתנסה בפרט השלש מניקות ויונק מכלום
 א"כ חזינן דיצא מן הרוב ואין לנו אלא מה
 שענינו רואות והברור כמס"ל דדי בהפרשה:
 סי' ס"מ. להנאין מ"ו משה זאב היילפרין
 אב"ד זלטיפלי. ע"ד
 שאלתו אם נאמנת על כלות ימי הנקה והביא
 דעל הבחנה מבואר בכה"ג ובבאה"ט הנה לא
 ידעתי למה לא תתי' נאמנת הרי ילפינן מוספיה
 לה דע"א נאמן באיסורין והיא נאמנת על נפשה
 ועל נדתה מה אמרת התם ליכא חזקת איסור
 כמ"ש התוס' בפ"ק דגיטין א' בזה יש חזקת
 איסור הנה הרי בע"א נאמן באיסורין הוי בע"א
 בש"ס ר"פ האיר אם ע"א נאמן באתחזק
 איסורא ונשאר הדבר בספק עיין ש"ך י"ד
 סי' קצ"ו וממילא בדברבן הוי ספקו לקולא
 וכן ראינו בספר אחד בשם הרשב"א שכתב
 כן דבדברבן ע"א נאמן אף באתחזק איסורא
 ועוד ה"י גראה דזה לא נחשב אתחזק איסורא
 דע"כ לא מבעיא בש"ס בע"א באתחזק איסורא
 אם נאמן רק בדבר דהוי החזקה לאיסור בודאי

וההיתר

אטו נאמר דמינקת דעלמא אסורה להנשא
 במכירה זה דאי אינו וכמ"ש גם ההפלאה שם
 וא"כ מנ"ל לגרשה שלו דאם מכירה אסורה
 להנשא ומה ראי' מהתם התם הוי הכונה דדינה
 רק כאשה מינקת דעלמא ולענין נשואין י"ל
 כמו דמינקת בעלמא אין מוחין בידה ה"ה ב"ו
 ובפרט ד"ל בשלמא לכופה להניק אם לא תניק
 הוי סכנה ודאית לפנינו אבל להנשא הוי כמה
 סמיקי אולי לא תתעבר ואולי לא יעכר חלבה
 ואולי יניק מאחרת ומנ"ל ללמוד זה מזה (ועיין
 בחבורי לאה"ע מחד"ג סי' ק"ו בארתי יותר
 דין זה) אך לפי הנ"ל א"ש דכוונת הר"ש רק
 לראי' דהיכי דמכירה הוי הכרח שהיא תניקתו
 דאיא באחרת ויש סכנה בדבר לכך שוב הוי
 אומדנא דהבעל לא גרשה רק באופן זה מיהו
 יש לדחות ד"ל דכוונת הרא"י הוי כן דקשה
 מה קמ"ל שם בש"ס בברייתא דאם ה"י מכירה
 כופה ומניקתו מפני סכנת הולד דמה קמ"ל
 בגרושתו ת"ל אף במינקת דעלמא הוי כן ובודאי
 גם עדיף גרושתו מכינקת דעלמא בע"כ דקמ"ל
 דכ"ן דחייבת להניק יש לה דין מינקת דאסורה
 להנשא מיהו בלי ראי' גמי מסתבר לומר כן
 ומוכרח הוא מלשון הש"ע ופוסקים הנ"ל דמשמע
 דבעינן דוקא דהכרה יחי' בשעת הגרושין ולא
 אח"כ לכך מסתבר לומר דהטעם כנ"ל מכה
 אומדנא ונולד לנו היתר חדש במכירה לדעת
 ר"ש הזקן מיהו כאן אין צורך לכך דאין לזה
 דין מכירה מטעמים הנ"ל. היוצא מזה לדעת
 הר"ש הזקן היתח כאן מותרת להנשא. ואם כי
 לדינא אין לסמוך על כך מ"מ בדיעבד אם כבר
 נשאת ע"פ הוראת חכם ודעת הת"ח היכא דהוי
 ע"פ הוראת חכם הוי שוגג. ומ"ש הנאן מהר"מ
 דהמשל"מ פ"ב מהל"ג חולק על הת"ח לא
 דק ולא על הוראה זו הוא משיג רק על גוף
 הדין מה דמשמע מן הת"ח דבשוגג כ"פ מורים
 דא"צ לגרש ע"ז תמה דיש חולקים וס"ל אף
 בשוגג בעי גט אבל ע"ז אינו חולק דהוראת
 חכם מקרי שוגג. ומ"ש הנאן הנ"ל דהיינו דוקא
 ע"פ חכם מומחה מפורסם הן אמת דברין משאל"ס
 בס"י י"ז מפורש כן אף התם הוי הדין דאף
 נשאת בשוגג תצא רק דאמרין דבנשאת ע"פ
 הוראת חכם עדיף משוגג ודמא לאונס בזה
 בעינן שיהי' מפורסם בהוראה וכ"כ המשל"מ

וההיתר אינו בודאי כמו בטבל דמיתיה שם הש"ס ביבמות וכדומה אבל בדבר דהוי ההיתר נזי ודאי ובא ממילא מכת זמן וא"כ כמו דהאיסור הוי ודאי הוי נמי ההיתר ודאי וא"כ בה"ז שאנו מסופקין אם הוי מימות כד"ה או אה"כ זה הוי רק כספק בה"ש וכחתיכה מב' חתיכות וכבר כתבנו בתשובה דאף דבש"ס חשבו להחתיכה מב"ה לא נקבע איסורא היינו רק לענין אשם תלוי דבא על הספק בזה כיון דעכ"פ הוי ספק אלים וחייב באשם תלוי אבל לומר דהוי החזקה כודאי בזה לא הוי חתיכה מב"ה כודאי דכמו דהוי כאן איסור ודאי הוי נמי ההיתר בודאי ודאי נמי חזקה היתר לכך לא נחשב כודאי רק בחזקה דמציקרא דהוי לאיסור ואין ההיתר בודאי בא מכת זמן אבל בחתיכה מב"ה נאמן ע"א בודאי וזה הוי כונת התוס' בפ"ק גיטין שכתבו דנדה אינה בחזקה שתהא רואית כל שעה והכונה כיון דיש זמן שרואית ויש זמן שאינה רואית הוי כחתיכה ככ"ח ולא הוי אהחזק איסורא וע"א נאמן וא"כ ה"נ בימי הבחנה והנקה. ועי"ל בזה כאשר כתב כ"ת ד"ל בזה ככתב על"ג. ומ"ש כ"ת דל"ה באומרת נתגרשה אינה נאמנת אף דיש בידה מעב"ד והרי הוי על"ג זה ק"מ ועיין בב"ב דקל"ד בבעל שאמר גרשתי דא"נ דאם איחא דגרשה קלא אית לה הרי אף דהוי בידו לגרשה א"נ ומכ"ש דלא מהני בזה על"ג וגם בלא זה גרושין על"ג נחשב על"ג כמפורש בש"ס בסוגיא דתרי ותרי דגרושין יכולה להכחישו מיתה א"י להכחישו הרי דגרושין לא נחשב על"ג אבל אימתי נתגרשה זה שמיר הוי על"ג ע"י עדים. ומ"ש כ"ת דא"י מיבמות דמ"ב דפרין ונבדקה דרך הליכה ומשני שמחפה משמע דאינה נאכנת. אין מזה רא"י ד"ל התם כיון דקאמר אשה מחבה עליו כדי שישלם בנה בנכסי בעל השני א"כ הוי עיקר עדותה כשום ממון וכיון דנוגע גם לממון נחשב כעדות ממון ואין ע"א נאכנן אבל היכי דהוי עיקר העדות לשם איסור אף דנ"מ גם לממון אם תחלת העדות משום איסור י"ל דנאכנת דומה לזה כבואר בחר"מ סי' פ"ו ומכ"ש אם הוי ליכא הנקטה דהוי כל דינן רק לענין איסור ולא לממון דנאמנת לכך גסרפ"ק הכה"ג בימי הבחנה דוקא דשם

נ"מ גם לממון אבל אם הוי בימי הנקה דהוי רק לאיסורא פשיטא דנאמנת וכדמות רא"י לזה ממה דמשני הש"ס דאשה מחפה עליו כדי שישלם בנה בנכסי בעל השני ולמה לא קאמר כיון דמעוברת חבירו אסורה וא"כ אם יוודע שהיא מעוברת יצטרך לגרשה לכך מחפית עליו שלא יוודע שהיא מעוברת ויגרשנה ולפי הנ"ל א"ש שמכת זה היתה נאמנת לומר שאינה מעוברת אף כיון דנ"מ לענין ממון והיא מחפית בשביל כך הוי כעדותה לענין ממון ולכך אינה נאמנת אבל אין לומר דלכך לא משני כן דלא ידע עדיין הטעם משני מה אסורה מעוברת חבירו עד אח"כ דמה בכך הרי עכ"פ זה מבואר במשנה דמעוברת חבירו אסורה והול"ל הטעם מכת שמחפית שלא יוודע שהיא מעוברת חבירו ויגרשנה ובע"כ כנ"ל דבשביל זה היתה נאמנת רק כיון דכוונתה לממון לכך אינה נאמנת וד"ק. העולה מזה לדינא דנראה דנאמנת לענין ימי הנקטה אף לדעת הב"ש בס' קנ"ז דאין ע"א נאמן נגד חרמ"ה י"ל התם הוי בחרם חשש דאורייתא אבל בדרבנן ודאי דנאמנת וז"ב :

סי' ע"י. שא"י ע"ד האשה שנבעלה רק בעילה ראשונה כבעל ואח"כ נראה לה בחלומה שוינה אחד עמה וניקרה ומצאה באתו מקום זרע תחת' גם ה' כואב לה המקום מאוד וכשחזרה ושינתה והקיצה שנית מצאה איש שה' יסן בחצר לפני' חדר משכבה עומד אצלה וכשניערה ברה אם צריכה הפרשה ג"ח כיון דאין אשה מתעברת מביאה ראשונה : תשובה. הנה לכא' דברי הח"מ שכתב דבעינן נבעלה תוך ג"ח אין מוכרחין ולכאורה ה' ג"ל מלשון הרמ"א להיפוך דכל שנבעלה לבעלה תהלה יהי' אימתי שהיא מותרת והטעם כיון דמצינו בתוס' דנה ד"ג דאמרין לא פלוג בדרבנן לקולא ועיין ביריד סי' קצ"ו לענין ו' עונות דאף דלא מחזיקין בין שמשה ללא שמשה מ"מ כל שלא באה לכלל שמשה אינו בכלל ל"ס עי"ש א"כ י"ל ה"נ כין דנבעלה לבעלה תוך ג"ח לא בעינן הבחנה א"כ ל"ס בין נבעלה תוך ג"ח או לא הכל מותרת ובפרט גבי מזנה או אנוסה דבלא"ה יש פלוגתא להקל רק דאין קי"ל לחומר והיינו מכת ל"ס וא"כ כיון דעיקר איסורה רק מכת ל"ס לכך

ממילא

ממילא אם יש לה בעל אמרינן להיפוך ל"פ ומותרת רק אם לא נבעלה עדיין לבעל כלל אז כיון ולא באה לכלל בעילה כלל בזה לא שייך ל"פ היפוך ממש ביריד גבי לא באה לכלל שמשא כן ה' נראה כוונת הרמ"א אך לפי לשון הד"מ בשם הא"ז מקור דין זה דסיים דבנבעלה לבעלה תחלה חלינן שממנו נתעברה נראה דצדקו דברי הח"מ דבעינן דוקא שיהי אפשר לומר שממנו נתעברה אבל היכא דא"א לתלות צריכה הפרשה וא"כ ה"נ בביאה ראשונה כיון דא"א לתלות העיבור בבעל בעינן הפרשה ואף דלא הוי ביאה ודאית רק נראה לה בחלום מ"מ נראה דאחר כל האומדנות נראה שהי' ביאה כמש ובפרט סופו מוכיח על תחלתו שחזר לאוולתו והרי אפי' לענין קטלא דקיי"ל דשפטו הצדה והצילו העדה ואין הולכין בד"ג אהה"ר ומ"מ קיי"ל דלא בעינן רק שיראו אותם כדרך המנאפין ולא בעינן שיראו כמכחול וכי' רק כל ששוכבין וע"ז חייבין מיתה וא"כ מוכח דאף קטלא סמכינן על אומדנא הברור לנו מכ"ש בזה לענין הבחנה דאולינן בתר אומדנא ומ"ש ר"מ דבאנוסה יש להקל דיש בזה דעות אין נראין דאדרבא בזה בעת השינה גרע דבשלמא כשהיא ערה אמרינן דאשה מזנה הפסכה עצמה מיד אחר הביאה אבל זו דהיתה ישינה א"כ לא ידעה להזהר וא"כ אדרבא לכ"ע בעינן בזה הבחנה וגם י"ל אדרבא כיון דלא נמי לא ה' ברור לכך לא הפכה עצמה וא"כ בזה לכ"ע בעינן הבחנה ופרישה ג"ח :

סי' ע"א. ש"א אם מינקת נאמנת לומר שמת הילד אם דומה ל"מ"ש הב"ש בס' קנ"ז באומר שמתה אשתו ש"א"נ לאחר חרגמ"ה והביא דברי הגר"ב שחולק בזה. הנה לדעתי אין לו ענין ול"ז דאף לדעת הב"ש י"ל כיון דעיקר טעמו דאין ע"א נאמן באתחזק איסורא וזה נשאר בבעיא ב"ש ועיין בש"ך יר"ד סי' קכ"ז וא"כ י"ל חרם דאורייתא לכמה פוסקים והוי ספק תורה אבל מינקת ודאי דרבנן והוי סד"ר להקל. ועוד דהתם אין ביד הבעל לסלק החזקה אבל כאן בידה לסלק האיסור וכמעשה דש"ס בסוגיא דבת אצל אמה ואף דהוי דרך איסור כל שבירו לנסכו גמי נאמן דכל שבירו אף דרך איסור נאמן נגד החזקה.

ועו"ל דהרי חזינן דתרי על"ג יש דגבי עדי מיתה מבעיא בש"ס אם נאמן מכח על"ג ומוכח דאין זה ברור לומר דעל"ג נאמן ובפ' החולץ באשתמודעינהו מסיק בפשיטות דנאמן ע"א אפי' קרוב ומוכח דתרי על"ג יש דבעד מיתה לא על"ג מיד די"ל שבק וערק לעלמא ובאשתמודעינהו על"ג מיד וא"כ ח"נ בשלמא בס' קנ"ז הוי באשה גדולה וי"ל דשבקה ואולא לעלמא ואין על"ג אבל בילד קטן היכן הניחתו זה על"ג והוי כמו אשתמודעינהו וכן מוכח בתוס' גיטין (דף פ') ד"ה שם עירו ושם עירה עיי"ש. ויש קצת רא"י ג"כ ממ"ס סוטה פ"ג דמפרש שם במשנה דמינקת חבירו לא שותת ולא נוטלת כתובה ולמה לא קמ"ל רבוחא יתירא אפי' אינה מינקת ממש רק דאומרת שמת הילד אעפ"כ אינה שותת ולא נוטלת כתובה מוכח דבכח"ג מותרת לכן ג"ל דנאמנת בזה. ועוד ג"ל לדון בדבר החדש דהנה נראה עיקר גזרת מינקת הוי על הבעל הנושא ולא על האשה וכן מורה לשון הש"ס בכמה דוכתא לא ישא אדם מינקת חבירו וכי' ולא אמרו אשה מעוברת או מינקת לא תנשא מוכח דהאיסור עליו וכן לענין מנדין אותו משמע דרק אותו מנדין ולא אותה ולפ"ז נראה דאין לו דמיון כלל לדין הב"ש דהתם האיסור כבר על הבעל שלא ישא אחרת לכן הוי חזקת איסור ואין הוא או ע"א נאמן אבל בזה קודם שנשאת לבעל על"י ליכא איסור ועל הבעל כיון דלא קדשה ולא נשאה אטו הוא משועבד לישא דוקא זו ודומה למה דאמרינן בש"ס בבהמה אי לאו לאברים עומדת ליכא חזקת אמ"ה כל שלא נעשה אברים וכן בסתם שוורים לאי למזבח קיימי וא"כ ה"נ לא נחשב חזקת איסור על הבעל ולכן הוי עדות זה כקודם שהוחזק האיסור ואו ע"א נאמן וכיון דיצא הדבר בהיתר מותר אף אח"כ דהרי אף לעדי נפשות מהני כה"ג היכא דכבר הוחזק אפי' בע"א כמ"ש הרמב"ם בפס"ז מסנהדרין וזה היתר נכון. ועוד רא"י לדברינו הג"ל מדברי הרשב"א בגיטין פרק המגרש שכתב דאפי' באומר ה"ז גיטך ע"מ שלא תנשא לפלוני ל' יום נמי אין זה כריתות והוכיח זה בראיות והקשה דהרי בלא"ה אסורה להנשא עד ג"ח עיי"ש שמתרץ דזה הוי רק דרבנן

דברנו ולפניו א"ש בנא"ה דאיסור ג"ח הוי
 רק על הבעל ולא על האשה ולה ליכא איסור
 ורק עליו גזרו ותנאי זה ולא תנשא לו חל
 עליו א"כ בה שפיר לא הוי כריתות רק מכה
 התנאי ודו"ק. וב"ש ר"מ בשם הכנ"י דמהני
 מחילת הבעל והוא חולק דהוי דשלב"ל הנה על
 המושכל הראשון הוא תמיה ואין פנאי לעיין
 ולדעתי זה תקנו לטובת הילד ואין יכול האב
 או אחר למחול טובת הילד וחיוו. ומ"ש בשם
 ח"א דגזרת מינקת הוא דברי ר"מ והוא ס"ל
 אדם מקנה דשלב"ל ו"א דהרי אפסוק הלכתא
 בהא כר"מ ובהא כרבנן ואינו דומה למה דהביא
 ר"מ דמיון בשם הפמ"ג על דעת ר' אפרים
 דהכא לא מכרעא הלכתא כמאן. ע"כ הגני מסכים
 להחלטה להנשא :

ט' ע"ב. ש"א מהגאון מוהרמ"צ אבד"ק
 סמבור בנדון המינקת כבר
 נשאלתי ע"ז מק' סטריא ע"י הרב מרה
 שמשון שכתב שנחוצה להנשא בל"ג בעומר
 והנה להיתר איני נזקק אפי' היתרה פשוט
 ובמעשה זו לא הי' דעתי להצטרף להיתר
 רק אדרבא הי' דעתי נוטה לאיסור לכן לא
 השבתי וזה ד' שבועות כתב אלי הרב הנ"ל
 ענין אחר וכתב שנצטרע על שלא השבתי
 וצרפו רבנים אחרים והתירו והשבתי דבמה
 שהתפאר שהתירו אין בו כדי התפארות ויהי' ^ל
 דתשרי תרבה והשיב לי בזה"ל שמתחרט על
 הדבר וכמה גדולי כחן של צדיקים שתיכף אחר
 הנשואין נפלה האשה מן הפל"י וכו' ועדיין
 מוטלת על ערש דוי עכ"ל בקיצור הנה הודה
 במקצת וכפר במקצת מה שלא גילה דגם הבעל
 חולק ומתנוגני ואמרתי ברוך ה' שנוקם נקמת
 חכמיו ונזרתם. וכעת נדבר לדגא הנה ודאי
 יפה הורו לאיסור וכל הג' היתרים אין בהם
 ממש. הנה היתר הפ"י ודאי חס להוכיח מלצרף
 זה אפי' לקולא מחמת טעמים אחרים כמו
 שהארכתי ולא אדבר כעת רק בדברים פשוטים
 דהרי הרמ"א הביא דמה דבעינן חודש העיבור
 נ"כ ולמה לא סמך לקולא מכה ס"ס דלמא די
 בס"י חודש ואח"ל כ"ד דלמא כדעת דאין חודש
 העיבור בכלל והרי בכל מקום הוי צד קולא
 ביון דבשעת הדחק די בס"י חודש ובע"כ דאין
 מצוינן זה אפי' לצירוף לס"ס ולשאר קולות

זה

בשם יש מי שאוסר וקיי"ל בכל מקום הלכה כדעה ראשונה הנה לא כל הענינים שוין דשאני מילי דעריות ואפי' בשניות הוי אביורא דעריות ובודאי ראוי לחייבו לגרשה וראי' מאשת חמי דג"כ מבואר בש"ע תחלה להיתר רק בשם י"א לאסור ואעפ"כ לא התיר הצמח צדק רק מכח שהי' ע"פ בעלי הוראה מפורסמים אבל בלא"ה תצא גם שם רוב הפוסקים מתירין אבל באחות אם האם ליכא רוב מתירין ל"כ בודאי חייב לגרשה ומכ"ש בנדון זה שלא קיים ס"ו והיא זקנה בלא"ה הוי דעות שמחוייב לגרשה ונהי' דיש חולקים בזה"מ בזה הוי ס"ס להחמיר דלמא אחות אם האם אסורה ואם מותרת דלמא חייב לגרשה דאין להם בנים ומה גם דעיקר דעת המתירין בזהא עשר שנים ולא ילדה מכח ד"ל עון ח"ל גורם וזה אם לא ידעו דבר עון אחר הגירסא אבל כאן דיש לתלות בזה גופו דעין זה גורם כן ודאי דהולין במצוי וידעו ל"כ חייב לגרשה ומכ"ש לפימה לקבל ג"כ ונדון חרגמ"ה אין אני מכניס בזה כידוע :

סי' ע"ד. ע"ד. שאלתו שעשה שידוך עם יתומה מאמה רק ה' לה אב ואמה חורגתה וקודם הנשואין מת אבי' ואמה חורגתה השתדלה ועשתה הנשואין עם הבתולה הג"ל והחזיקה אותו ע"ש ערך שנה ואח"כ מתה אשתו ויען כי אמרו לו הרבה אנשים שאשת חמי מותרת לו כי היא רק חמותו חורגתו ע"כ עשה שידוך עמה ועשה נשואין עמה בחופה וקדושין כדמרי' וכעת נתעורר עליו מחלוקת : תשובה. הנה זה גופו אם אשת חמי מותרת כבר מפורסם המחלוקת בין הראשונים והובא בש"ע סי' ס"ו ב' דעות ויעין בנוב"ק חאה"ע סי' כ"ו שהמנהג לאסור. והנה מה שתמה הנרי"ב על התוס' שכתבו בדבריות האחרונים גזרו ותמה הנרי"ב שהרי רבא ה' אחר ר"ח שבירושלמי זה ל"מ שהתוס' לא כתבו רק לומר שר"ח לא ידע הברייתא זה לא ניהא להו לומר שר"ח לא ידע הברייתא ל"כ תרצו שידע רק שאח"כ גזרו אבל לומר שרבא לא ידע דברי אמורא שלפניו זה יתכן שפיר ולכן י"ל רבא לא ידע דברי ר"ח שבירושלמי ותדע שהרי לולי דברי התוס' קשה דעכ"פ למה לא הביא הש"ס שם ורבא דברי ר"ח החולק ובע"כ דלא ידע דברי ר"ח

זה מסביר כיון דאתם מחיתם בה אין זה שוגג. זה אמור בד"מ סי' י' ס"ק ד' וז"ל וכתב הרא"ש בתשובה כלל ל"ב ס"ג אפי' אמר החכם הגדול שבעירכם ציוה שלא יכניס ואחרים התירו לו מ"מ לא ה' לו לעבור פי הגדול ואם עבר וכנס צריך להוציא עכ"ל והנה לא מבעיא כי לפי דעתי כבוד ר"מ הוא נחשב גדול נגד המתירין רק אף בלא זה הרא"ש מיירי דגם המתירין הם מאותו עיר ל"כ לולי שזה האוסר ה' הגדול שבהם לא היו נחשבים מוידן כיון דהוא יחיד נגד רבים אבל אם המתירין אינן מבני העיר והאוסר הוא החכם שבעיר כיון דעכ"פ בעירו הוא הגדול והוא אוסר אין ל"כ אלא שופט שבימך ואליו ראוי לשמוע יותר ולא נחשבו שוגגים רק מוידים. והנה אם כי זה דבר ברור הוא אך א"צ לזה דבלא"ה נעלם מכס דברי הגהת ח"מ במקומו ס"ק ה' וז"ל והנה ר"ל לא מקילין אפי' בת"ח הטועה אפי' בכהן ר"ל כהן השקיש תוך ג"ח ע"פ הוראת ת"ח שהורה לו כך וכך אפי"ה אין מקילין בו וצריך לגרש עכ"ל מבואר כוונתו דאף אם אין הנשוא ת"ח רק שהורה לו ת"ח וטעה נמי יוציא דקנסין להת"ח המורה שלא יועילו מעשיו וכמו במבטל איסור דאסור אף למי שנתבטל בשבילו הרי דקנסין אף לאחרים שלא יועילו מעשיו כן ה"נ הת"ח הטועה בדין קנסין ל"י שלא יועילו מעשיו שהתיר להם וצריך לגרש וכיון דהוראה זו הוי בטעות ודאי דצריך לגרש מכ"ש בהצטרף תרומיהו יחד שהרב ה' מו"ה מאיר צבי וכל בני עירו צעקו ככרוכיא והם לא שמעו ונסעו למק"א להנשא ודאי אין זה שוגג רק מויד וצריך לגרש ל"כ יזהירו את הבעל לגרש ואם היא לא תרצה יוכל לגרשה בצ"ח ואם הבעל לא ירצה לגרשה יבשרוהו שיהי' טופו חמור מתחלתו בבכורו ישאנה ובצעירו יגרשהו ועלינו יערה רוח הבורא ועיין בקיא תשובה לצד השני :

סי' ע"ה. ע"ד. שאלתו בכפרי שזה זמן רב נשא אחות אם אמו וכעת היא לעת זקנתה ולא הוליד ממנה שום ולד אם ישתדל לסיסה ברצי כסף לגרשה. הנה ידע כי מן הדין מחוייב לגרשה כי אף שתחלה כתב המחבר דעה ראשונה בסתם להיתר ואח"כ כתב

האנוסה דנושא אדם אנוסה אביו ומפותת אביו ותמוה על הטושע דלא זכרו מפותת וברמב"ם איתא תרווייהו ונ"ל כוונת הש"ע דבאמת הוי ק"ו דבאנוסה כיון דכתיב ולו תהי' לאשה איכ' מוכרת הוא לישאנה אם האשה רוצית איכ' קרובה יותר להיות נקראת אשתו ואם באנס אשה מותרת לו מכ"ש בפיתה שגם הוא אינו מוכרת לישאנה ומה דנקט הש"ס גם מפותת אביו היינו לרבותא דר' יהודה דאוסר באנוסה אביו ומפותת אביו וזה הוי רבותא טפי דאפי' במפותת אוסר אבל לדידן דנקט רק ההיתר הוי מפותת למותר דכ"ש הוא. וזוה גראה מדזכרו רק פלוגתאן באנוסת אביו ומפותת אביו ולא זכרו פלגש מוכח דפלגש אסורה לכ"ע לבנו ואף דבת פלגש מותר מ"מ פלגש עצמו אסורה כמו אשת אביו :

סי' ע"ו. נסתפק הב"ש בסי' ס"ו ס"ק י"ח אם נשא שני' באונס ועבר האונס אם מחויב לגרשה. ועיין במס' חולין גבי בעיא דאברי נחירה שהכניסו ישראל לארץ ובהרא"ש שם וביד"ס ס' רי"ח וביד"ס ס' ק"ג בפס' פלטר במקום שאין פת ישראל מצוי עיי"ש מיהו י"ל דכאן עדיף מחמת דנשאה בנשואין ממש אף אי נימא דצריך להוציא יצטרך ליתן לה גט לכך י"ל דעדיף ואין חייב לגרשה. מיהו יש להוכיח ספק זה מיבמות ומה דקיי"ל בשניות דחולצת ולא מתייבמת והטעם דהעמידו חז"ל בשוא"ת ועשאוהו כעין דאורייתא וקשה הלא אף בדאור' ממש ראוי לומר דאתי עשה ודחי ל"ה רק דמשני רבא גורה ביאה ראשונה אטו ביאה שני' ואיכ' בשניות אם יבא עלי' תחלה בהיתר שוב בבדיאה שני' לא יצטרך לגרשה ותהי' מותרת לו לעולם ואיכ' שפיר דאתי עשה ודחי ל"ה אלא ודאי דאף אם הביאה הראשונה היתה בדרך היתר והי' נשואין ממש צריך אח"כ לגרשה ואם התם דהוי מצוה ובהיתר ממש ואעפ"כ צריך לגרשה מכ"ש כשהי' רק ע"י אונס דצריך לגרשה כשיעבור האונס. ובעיקר דברי הב"ש צ"ע דאף אם נשאה באונס אין כאן נשואין כלל דלא מבעיא לדעת בעל העיטור דס"ל באיש שאנוסה לקדש לא הוי קדושי קדושין הי"ל לא הוי נשואין אם נשאה באונס וא"צ גט אף גם להחולקים על בעי' עיין

י"ח ולכן אין חמיהתו כלום. והנה להכריע אין בידי במחלוקת הראשונים אך זה הי' נ"ל דאף להמתירין היינו רק אם חמותו היתה בחיים בשעת נשואי בתה או אף אם כבר מתה רק עכ"פ חמיו הי' בחיים והוא השיאו בזה ס"ל דליכא חשש מ"ע לומר דנראית כחמותו אבל אם חמיו נמי מת בשעת נשואין רק אשת חמיו הי' המשיא אותן והיא היתה המשתדלת בנשואין בזה ודאי הוי חשש מ"ע דנראית כחמותו ואסורה לכ"ע ולכאורה הי' נראה דאפי' מה"ת אסורה דהרי בירושלמי קאמר שם ואם תאמר תורה רבשה בת אי' חוכית ואיכ' כיון דעיקר הראי' דאינו תורה הוא מרצפה בת אי' ושם הי' שאול בחיים בהשיאו לדוד לכך אבל אם רק אשת חמיו השיאו י"ל דהוי ד"ת אך באמת אם הוי ד"ת ודאי אין הכונה מכת מ"ע ולכן אין בשל תורה סברא לחלק בין אם חמיו השיאו או אשת חמיו אבל מדרבנן ודאי יש לחלק כן דבאם אשת חמיו היא לבדה השיאה אותם ודאי יש לחוש למראית עין ועיין בב"י מה שצאת דיכו אותם לב' תורגוין וקצת מחלקים ביניהם דבזה הוי יותר חשש מ"ע ולכן למעט בפלוגתא עדיף וי"ל בכה"ג לכ"ע אסורה וזוה י"ל מ"ש ביבמות (כ"א ע"א) במה דקאמר שם א"ה אשת חמיו נמי תאמר לו אני מותרת לך ובתי אסורה לך וכטני הא פסיקא ל"י הא לא פסיקא ל"י ועיין פרש"י ול"נ הכונה דבאשת חמיו לא פסיקא ל"י שהיא מותרת דאם השיאה אשת חמיו אז גם היא אסורה לו לכך לא פסיקא ל"י שהיא מותרת דבכה"ג אסורה. ועל פרש"י ק"ל דאף לפי פירושו למה לא פ"י הא לא פסיקא דבתה מבעל אחר מותרת לו וצ"ע. והנה המורם מדברינו דלדעתי ודאי אסורה לו ומה שכבר נשאה כיון דלא הוי ע"פ התרת חכם רק אדרבא התרו בו שלא ישאנה לכך ודאי תצא וכתובה בזה"ל דהוי תוספת שליש ודאי מחויב ליתן לה רק הגט אם כי מעולם אינני מצטרף להיתר לגרש בעיכ' אבל בנדון כזה דהוי באיסור ממיר אני לגרש בעיכ' אם יהי' לו רשיון בדינא דמלכותא שם :

סי' ע"ה. במ"ש בסי' ס"ו סעיף ה' אבל אם אנס אביו אשה מותרת

לו והנה בש"ס איתא ביבמות ר"ם נושאין על

גולג'ו י"ל דוה לא נחשב גולג'ו גולג'ו לא נקרא רק אם לא הצורך גורה השני בעבור דאורייתא כלל ולא נתקן רק בעבור הרבנן מה שהוא עצמו אינו אסור רק משום גורה בזה שייך לומר גולג'ו לא גורין דוהי כמו תקנתא לתקנתא לא עבדינן אבל הכא הך גורה ביאה ראשונה אסו שני נצרך בעבור איסור דאורייתא דבזה הוי רק חדא גורה איכ שוב הוי כאן רק חדא גורה דאסור השני ועשאוהו כשל תורה ובשל תורה אסור להתייבם מכה גורה ביאה ראשונה וכו' והה"נ בזה ולא הוי גולג'ו דעיקר גורה של ביאה ראשונה הוי בשל תורה דוה הוי רק חדא גורה שאסור השניות ועשאוהו כשל תורה לכל דינ' וכיון דשם אסור להתייבם היה בזה אבל אי נימא דאם נשאה ע"י היתר שוב איכ להוציאה איכ לא שייך בזה כלל הטעם גורה ביאה ראשונה וכו' איכ נהי דעשאוהו כשל תורה הוי אף בשל תורה אם לא הוי שייך הגורה הוי מותר להתייבם והכא לש הגורה כיון דלענין אם להתייבם בדרבנן מכה גורה שאם ייבם דרבנן יבא לייבם איסור תורה ג"כ זה שסיר הוי גולג'ו כיון דשל תורה עצמו אינו אסור ביבום רק בז' רבנן מכה גורה אסו ביאה שני' ואין נגזר עוד דרבנן ביבום אסו דאורייתא אלא ודאי דאין הטעם כן רק דרבנן גזרו בשניות הוי כאיסור תורה וכל היינים השייכין בשל תורה שייכין בזה ואסור גם בהם מכה אסו ביאה שני' דלגמרי עשאוהו כשל תורה דכמו בשל תורה אף אם נשא בהיתר צריך להוציאה היה בדרבנן וא"כ מכ"ש בנשא באונס דצריך להוציאה. ואין להקשות לממש"ל דוה לא הוי גולג'ו איכ למה אמרינן במ"ק דב"מ דר"נ תקנתא ותקנתא לתקנתא לא עבדינן נימא נמי כן כיון שנתקן תקנו בשבועה דאורייתא דכשגזרו נשבע ונטול איכ ה"ה"נ בשבועה דרבנן נימא דתקנו דוהי כמו דאורייתא ובדאורייתא כבר תקנו דנשבע ונטול אך איש דהתם שאני כיון דלכמה דברים יש חילוק ב"ן שבועת היסט דאורייתא כמפורש בש"ס ופוסקים וכן לענין גוף השבועה עצמה בדאורייתא בנקיט והיטת בלא נקיט ואיכ א"א לומר בזה דעשאוהו כשל תורה והוי חדא תקנתא רק הוי תקנה במ"ע ואיכ אם נימא ב"י

עיי' ש"ע סי' ט"ב בפרט ד"ל דדוקא בקדושין דאין נמשך להפקדון רק הנאה שהוא מהנה דוה חתא אינו נהנה בזה ס"ד דוהי כמו אנסתו לקנות דלא הוי קנין דדוקא בעבור הנאה וזו נגמר ונתרצה ולא בעבור הנאה החפץ אבל באם אנסתו לינשא ולבוא עלי' או הנאה ביאה דוהי הנאה מרובה כדאמרינן במ"ק דקדושין שכן הנאתה מרובה ע"י"ש בודאי גמר ונתרצה לקנות ואף בע"ה מודה דבכה"ג אי' לקדש בביאה דוהי קדושין. מיהו ל"כ"ע נראה דהיינו דוקא בדבר שאינו עבירה רק שהוא אינו רוצה בזה בזה אמרינן כיון דבד"ר' הדבר תלוי אף שלא רצה אגב אונסא וזווי או אסור הנאה גמר ונתרצה אבל בדבר שחזא איסור ממש ולא בד"ר' תלוי הדבר ודאי כל אדם בחזקת כשרות ולא נחשד להיות מתרצה בדבר שאסרה התורה עליו ולכן אף שאנסתו לינשא היה הכל באונס ולא ברצונו וכ"ש הכא ששניהם אנוסים ולשניהם יש עברה דאמרינן בודאי לא נתרצה לינשא מרצונם הסוב רק באונס הקדושין והנשואין בטלים מפיקא ודאי נט כלל ממנו ולכן אם עבר האונס ודאי הוי כקודם נשואין ואסורה עליו וא"צ ממנו נט כלל וז"ב ולא כהב"ש ועיי' תוס' יבמות (ר"ב ע"ב) ד"ה אסו ביאה שני' מוכח מדבריהם ג"כ כמ"ש דכל שאינו בהיתר רק ע"י דחי אסורה ומכ"ש באונס ע"י"ש. הוי אפשר לדחות ראי' זו דהתם הטעם כל דחקן רבנן כעין דאורייתא תקון וכיון דמה"ת אינה מתייבמת הה"נ בדרבנן ולכא"י הוי מוכרח לומר כן דאם הוי הטעם מכה גורה ביאה ראשונה אסו שני' הוי גולג'ו ולא גורין אך כד דייקנן ראי' זו נכונה דלא שייך בזה כל דחקן וכו' רק באם מה"ת הוי אסורין להתייבם באיסור דאורייתא בזה הוי שייך לומר כל דחקן וכו' כיון דמה"ת אף איסור תורה מותר להתייבם רק שרבנן גזרו בזה גורה ביאה ראשונה אסו שני' איכ בדרבנן עצמן דלא שייך כן גזר' זו למה יחסור וכעין זה איתא במ"ק דב"מ גבי ה"ל דאי ה"ל פסור וכו' דליתא כחתי' בדאורייתא וכו' כן ה"נ כיון דליתא כחתי' בשל תורה ממש לא שייך לומר כל דחקן וכו' ובמ"ע הטעם רק מכה גורה ביאה ראשונה וכו' ואין להקשות דהרי הוי

דלא התנה וכפלי' ודאי מותר להחזירה ח"ס :
 סי' ע"ח. בילדה הנמצאת מונחת בצד
 בית ישראל במקום
 שכלה הרחוב של ישראל מוכרך בכרים וכסתות
 ומלפסות וגם שני כתבים הנקראים שיר המעלות
 שכותבין שמירה לילד כנהוג ונמצאת על אצטבא
 בית ישראל אחד. הנה זה ודאי דינה כישראלית
 דשיר המעלות הוי סימן טוב דהוי ישראלית גם
 מקומו ניכר דהוי ישראל כמ"ש ר"מ והנכון אתו :

קונטרס תקנות ענונות.

סי' ע"ט. במ"ש בס' י"ו סעיף ס' אבל
 אם בא עד הראשון
 שאמר משמו וכו' לכאורה ג"ל לחלק הענינים
 דדוקא אם העד השני אומר מפי הא' שאמר
 שראה שמת בזה אם אנו באים להתיר הוי
 עיקר ההיתר מכה ראית הראשון וע"ס אנו
 מתירין שהוא ראה כן בזה א"לם מפי משני
 האומר בשמו ונאמן הא' להכחישו אבל אם אומר
 העד לפני ב"ד ששמע מראובן ששמע משמעון
 שמת ס' וא"כ עיקר ההיתר שאנו מתירין הוי
 ע"ס שמעון שהוא המתיר והעד אינו רק
 כמעיד ששמע משמעון בזה א"לם כח ראובן
 מכה לוי המעיד לפני ב"ד ששמע ממנו כיון
 דאין ההיתר נמשך ממנו רק ששמע משמעון
 ולוי שמע ממנו ולכך אמרינן מה אולמא דהך
 מהך ולא עדיף מעדות לוי. ויש להסביר לפמ"ש
 הח"מ בס' קט"ו דהיכי דמעיד שתיקן לפנינו
 אין הראשון יכול להכחישו דזה לא נחשב פגיד
 מפיו כיון שראה בעצמו התיקון וא"כ ה"נ אם
 ה' השני מעיד ששמע את הראשון מעיד לפני
 ב"ד שמת ס' והוי כאלו אומר ראינו עדות
 שנחקרה בב"ד ודאי כה"ג לא ה' יכול הראשון
 להכחישו דזה דומה כאומר שראה המעשה
 לפנינו וכיון דאומר ראינו שנחקרה עדות בב"ד
 לא הוי כעד בס' עד כדמוכח בתוס' ס"ב
 דכתובות ויכחמה דוכתי א"כ לא הוי כמפי
 ג"כ ולכך אין הראשון יכול להכחישו ולפ"ז
 ה"נ כיון דבעד מיתת הבעל לא בעינן שיעיד
 בב"ד א"כ מה שאומר ששמע מפלר שמת הוי
 כאומר ראינו עדות שנחקרה בב"ד והוי כאלו
 אומר ראיתי ס' שעשה מעשה זו כן אומר
 ששמע ס' אומר כן והוי כמעיד מפי עצמו ולא
 מפי

ג"כ דכשנגדו נשבע ונטל נצטרך לעשות תקנה
 חדשה דגם בשבועה זו הקלה יהי' כן לכך
 הוי תקנתא לתקנתא ולא עבדינן אבל הכא
 בשניות דרבנן עשאוהו כשל תורה ממש כחייבי
 לאוין ולכך הוי כחדא תקנה דהוי כשל תורה
 ובשל תורה כבר תקנו דאין מייבמין ומוזה עצמו
 רא' ג"כ דאף אם נשא באונס צריך להוציא
 בדאורייתא ממש דאם בזה א"צ להוציא א"כ
 הוי חלוק משל תורה ושוב למה גזרו שלא
 לייבם הרי הוי תקנתא לתקנתא ובע"כ דדינו
 כשל תורה ודוק. גם עיין בתוס' יבמות הנ"ל
 מוכח ג"כ דאף אם ביאה ראשונה ה' בהיתר
 לא חשובה כאלו כבר נשאת בהיתר שחשב
 תחתיו ומוזה רא' ג"כ לאם נשאה עיי"ש.
 וע"ס הסברא הנ"ל בענין גולגלי' י"ל מה שהקשו
 תוס' בחולין (דקיד) ד"ה ומנא תימרא עיי"ש
 מיהו כפי האמת קשה מ"ש הכא וגוף הש"ס
 שם יש לעיין ואכמ"ל :

סי' ע"י. ע"ך ששאלו באחד שדר עם אשתו
 עשרים שנה ולא ילדה וגרשה
 ואמר לה בעת הגט כבר ה' דעתי משלשה
 שנים לגרשך וכעת דעתי להחזירה אם מותר או
 לא : תשובה. אין בזה שאלה כלל דאף אם
 נדמה זה למוציא אשתו משום איילונית נמי
 אינו דומה זה להתם דהרי דעת כמה דבעינן
 דוקא התנה וכפל ואף המחמירין דלא בעינן
 כפלי' עכ"ס בעינן שיאמר משום זה אני מוציאך
 וכאן לא אמר כן נהי דאמר דכבר משלשה
 שנים ה' דעתי לגרשה מ"מ השתא י"ל לא
 משום זה מוציאה רק מכה ד"א שמא הקדיחת'
 תבשילו וכדומה ואף דרעת הרמב"ם דבלא אמר
 כלום נמי לא יחזור מ"מ יחידאי הוא והלכה כריב
 הפוסקים ובפרט במלתא דרבנן כי עיקר איסורו
 בזה דרבנן וגם הביי כתב דדעת הרמב"ם ג"כ
 שבעינן שיאמר משום זה וכו' ובר מן דין
 דין טעו דלא דמי כלל למוציא משום איילונית
 דהתם הוי טעות בנפשו סביר שיאמר איילונית
 ואח"כ נודע אינה כן והוי טעות למפרע אבל
 אם אינה איילונית רק שלא זכו להוליד זה
 מזה הרי כמה פעמים שזיווג אין זוכין להוליד
 ביחד ואם נתגרשו ונשאו לאחרים מלידין
 שניהם א"כ בזה לא יכול לומר אלו הייתי יודע
 ואין זה טעות וליכא חשש לעז ולכך לכ"ע כל

מפי הראשון רק כיון שבאמת ע"י דיבורו של הראשון לא נעשה ההיתר רק ע"י ראייתו שראה תחלה לכך אינו דומה לאומר מ' תיקן לי את הכרי דשם ע"פ ראייתו נגמר כל הענין וההיתר ולכן לא נחשב עד מפי עד אבל בזה שאומר ששמע מפי עד שמת מ' אין הענין נגמר בשמיעתו רק ע"פ מה שראה תחלה לכך נחשב מגיד מפי ראשון ולכן יכול הראשון להכחישו וזה באומר הראשון שראה שמת אבל באומר ששמע מפי מ' שמת איך בזה ממ"נ עיקר ההיתר לא נמשך מפי המגיד רק ע"פ הראשון שראה שמת ומה שהשני אומר בשמו ששמע שמת זה שמע השלישי ממנו וזה הוי כאומר מ' תיקן לי הכרי כן ה"נ אומר ששמע עדות מעיד ששמע מפי אחר שמת בזה לא הוי כמעיד מפי רק כמעיד שראה עדות שנחקרה עדותו בב"ד וכל כה"ג לא נחשב מעיד מפי רק כמעיד שראה מ' תיקן לי הכרי שאין הראשון יכול להכחישו ועדיף זה במעיד ששמע עד מפי עד כמעיד ששמע מן הראשון וחילוק זה נכון. ולפי"ז ה"י נראה עוד חילוק בדבר דמה דאמרינן דהראשון נאמן יותר היינו רק באם אנו צריכין לדון ע"פ עדותו ולסמוך על עדותו להיתר או בזה הראשון נאמן יותר אבל אם אין אנו צריכין לדון ע"פ דבריו רק לומר סלק עדותו בזה אין הראשון יכול לערער דומה כגון בשנים אומרי' נתקדשה ואחד מן העדים אומר שידוע שנתקדשה ומת בעלה ובא ע"א ואמר ששמע כן מפי העד הראשון והתירוה להנשא ואח"כ בא הראשון ואומר שלא אמר שמת ועל נתקדשה מעיד לפנינו בזה נראה כיון דבשעת אמירתו מתחלה שנתקדשה ומת בעלה ה"י נאמן במגו דאי בעי שתיק וה"י נשאר רק עד השני לבד ולאו כלום הוא איך ככה"ג דה"י נאמן בשעת אמירתו תיכף מכח מגו דאי בעי שתיק ואו לא ה"י צריכין להתיר לדון ע"פ עדותו וכן נסלק עדותו כמאן דליתא נמי מותרת דאין כאן רק ע"א על הקדושין ככה"ג נראה דהוי כאומר השני ראיתי עדות שנחקרה בב"ד ולא נחשב מגיד מפי הראשון כמו דלא נחשב עד מפי עד כה"ג וזה דומה לפלוגי תיקן לפני את הכרי דאין הראשון יכול להכחישו ונאמן השני כמוהו שאמר כן לפניו וה"י נאמן מדין מגו והוי כאלו

ראה לפניו את המעשה ובפרט בניד אם נאמן להשני אין אנו דנין ע"פ הראשון רק לסלק עדותו י"ל דבזה לכ"ע אין הראשון נאמן ובה נראה אפי' באומר שקר הגדתי אינו יכול לחזור בו כיון ששמעו ממנו או שאמר ביחד נתקדשה ומת וה"י לו או מגו נחשב כנתקבלה עדותו בב"ד וא"י לחזור ולומר שקר הגדתי ג"כ וכיון דבלא"ה איכא דעות דאין הראשון נאמן יותר וגם איכא דעות דאף באומר מחוץ לב"ד אי"י לחזור בו וכמו שמשמע בק"ע ולכן נראה בניד דלכ"ע אי"י לחזור בו לא לכפור בעד הראשון ולא לומר שקר הגדתי. ובאמת בהיותי בזה ק"ל מ"ט יה"י הראשון נאמן יותר מן השני שהרי יש להשני מגו דאלו בעי ה"י אומר שהוא יודע מצעמו שמת או ששמע מאחר שמת וכיוצא בזה הקשו התוס' בב"ק דלהימני' לבתראי דאי בעי מסלי לקמאי בגולנותא כן ה"נ נאמין לבתרא דאי בעי אמר שידוע כן ממק"א ואין לומר דגם להראשון יש מגו דאי בעי אמר שקר הגדתי לך ו"א דזה לא נחשב מגו דזה יה"י לו בושח לפני העולם הודות בעצמו שמשקר משא"כ פתח העולם אינם יודעים האמת עם מי אם עם השני או עמו וכיוצא בזה בעלמא דלא אמרינן מגו היכי דיש לו קשיאא לפני העולם אך להשני יש לו מגו שפיר ולמה יה"י נאמן במגו וצ"ע. ועוד נראה דאף שכ' הח"מ דאף בהתירוה להנשא הראשון נאמן נראה דהיינו דוקא בהתירוה ולא נעשה מעשה ע"פ אבל אם נעשה מעשה ע"פ השני וכבר נשאת בזה לכ"ע אין הא' יכול להכחישו ואח"כ כיון שכבר נעשה מעשה ע"פ ולמעט בפלגותא עדיף כן נ"ל :

סי' פ'. עיין בב"ש מ"ש דבעבר ושפחה איי להכחיש להשני וכ"י ולפי"ז

נראה דה"ה בשאר פסולי עדות הכשרים לעדות אשה או אם אמר עד כשר משמו אין יכול להכחיש הראשון כמו בעבד ושפחה דכשרים לעדות אשה ואין נאמנים להכחיש להאומר כן משמו וא"כ ה"ה לשאר פסולי עדות כה"ג אין הראשון יכול להכחישו :

סי' פ"א. בנדרין שא' בדבר הגביע מק' ראדזין לא ידעתי למה

החמיר ר"מ כ"כ לחוש שמא יש עוד עיר יאנוואה הנה אף אם לא ה"י בו יתר סימנין

בארתי מדרש פ' וישב עה"פ הכר נא וכו' הכר נא בוראך ש"ך ושל בוראך הם וחוא חמה המ"כ מ' שנמצאו דרך נס והוא דחוק וממנ אם יאמין לה יהודא א"צ לכל אמירה זו ואם לא יאמין לה מניין ידע שהוא דרך נס וגם יש שם לעיל במדר' שביקש לכפור אמרה לו הכר נא בוראך ותמוה איך שייך לומר שצדיק כיהודא יכפור ח"ו ונר' דק"ל ושוב ראיתי בחמדת שלמה חאה"ע ס' ל"א שגם הוא נתקשה בזה ומה שהרגיש תחלה מעיקב זה שטות אך זה קשה שפיר דמה אמרה תמר הכר נא למי החותמת ויהודה הודה הרי השם ביבמות מסיק דחיישינן לשאלה ואיך ה"נ דלמא נתן לאחרת והאחרת השאלה לה והי' אפ"ל דחשש שאלה הוי רק דרבנן ולא מהי"א אבל אין לומר דנהי דיש לחוש לשאלה עכ"פ כיון דספקא הוי שוב אי"א להורגה ז"א דאי"כ ק' אף בלי הסימנים כיון דידע בנפשו דבא על אשה אחת הר"ל לחוש שמא היא היתה ובע"כ שהי' הולך בתר רובא דעלמא או כיון דלא הכירה אמר מסתמא אינה היא אי"כ ה"נ עכשיו מה מחני הסימנים הרי ראוי לייך ב"ר דעלמא והסימנים אין ראוי דיש לתלות בשאלה ובע"כ יהי' מוכח דהוי חשש שאלה רק דרבנן או י"ל דדוקא בסימנים חיישינן לשאלה אבל אם הוי הכרה ע"י ט"ע ל"ח לשאלה כדע"ה המהר"ל מפראג וי"ל דכאן הוי ההכרה ע"י ט"ע אך להמדרש לא הוי ניחא ל"י בזה והוי ק"ל אריכות הלשון למי החותמת וכו' לאיש אשר אלה לו וכו' מיותר והוי די הכר נא למי החותמת וכו' לו אנכי הרה ולזה מפרש דבע"כ כאן הוי ההכרה רק ע"י סימנים ולמיד סימנים דרבנן הוי בהו ס"א בכל אחד רק בהצטרף שלשתן נעשה ס"מ אם סדר' הוי כאן סימנים גרועים בכ"א וע"י שלשתן נעשה המצוי ולכן אמרה דוקא וע"י אשר אלה לו שלשתן אנכי הרה דעל ידי ג' נעשה ס"מ ולפי' י"ל דלכן רצה יהודא לכפור דרצה לומר דאפשר בשאלה לך רצה לכפור אבל היא אמרה לו כי שכי' הצ"צ בתשובה בדברך השאלו ל"ח לשאלה דאין השאל' רשאי להשאל' עיי"ש אי"כ ה"נ כיון דהוא נתן לה רק במשכון והרי הוא רצה לקיים התנאי רק דהיא הלכה תחילה משם ואי"כ לא הוי החפצים שלה ואף דהוא אמר תקח לה הרי מזה לא ידעה

דק שהי' נכתב יעקל משוגענר מיאנזאה נמי היתה מותרת להכנינו משוגענר הוי כמו שם אביו כמ"ש הפוסקים בתשובותיהם דשם הכינוי הוי כלשם אביו ואי"כ הוי כאן שם אביו ושם עירו ולמה לחוש שמא יש כאן עוד עיר הרי הרמ"א כתב בס' קל"ב דאפי' בנט ל"ח לשני שוירי והן אמת שהבי"ש תמה עליו אך המעיין בו הוי רק מכת דלל"ב בעינן ב' למעליותא אבל מבואר שם דלל"ק דסגי בחד לטיבותא ל"ח לשני שוירי ואי"כ הרי מפורש בס' י"ז בב"ש ובס' קל"ב בשם הרא"ש דבענונה הקילו ובחד סגי אי"כ ממילא בזה דין הרמ"א אמת וגם מכל הפוסקים משמע דעכ"פ בשם אביו ושם עירו די ולא כתב חד מינייהו לחוש שמא יש עוד עיר כזה ועוד הרי דעת כמה דרי בשמו ושם אביו אפי' בלי העיר ולא חיישינן לשני יב"ש בכל העולם אי"כ למעט בפלוגתא עדיף נהי דקצת מחמירין דבעינן נמי שם העיר אבל מהיכי תחי' ליחוש שמא יש עוד עיר כזו ועוד הרי יש עוד כמה סימנים בס' מה שהיתה מקשה לילך גם בשם אחיו ובזה אפי' ה"י עוד עיר אחרת ה"י די בסימנים הללו להחירה ומכ"ש דלא הוחזק עוד עיר כזו וכבר כתבתי בתשובה דאין לחוש לב' עיירות בזה ובגדון ידי' יש עוד היתר דבמדינתם נקל להתוודע אם יש עוד שם עיר כזו ולחוש שמא ממדינה אחרת זה דרכם של ב"א אם הוא ממדינה אחרת ואם אומר סתם ודאי הוי כוונתו על עיר זו דומה לזו כתבו התוס' בנכרי ומסלית שאומר שאיש פלוני מת מן הסתם כוונתו על עיר הזאת בן ה"נ בסתם הוי כוונתו על המדינה שהוא בה עתה ואם במדינתם ליכא עיר כזו אין לחוש לעיר אחרת והנה זה כתבתי לסניף אבל באמת אי"צ לכל זה מטעמים הנ"ל:

ס' פ"ב. הנהר בין כמה סימנים אמצעים מצטרפין להיות ס' מובהק נחלקו הפוסקים ול"נ להכריע בין ב' סימנים לג' דבב' ס' כיון דבעלמא קיי"ל בתרי זימני לא הוי חזקה הרי דאפשר להיות דרך הזדמנות ומקרה לומר דאתרמי כך לכך היה בזה אין ראוי מהם לומר דהוי ס"מ אבל בג' ס' אמצעים כיון דקיי"ל בג' זימני הוי חזקה ולא תלינן באתרמי ממילא הם מצטרפין להיות ס"מ. ובה

לוא זמן ציצית ולא היא בעידנא איכ שוב אשנא פטורה ואין השואל רשאי להשאל ואיכא ג' סימנים ולכן אמרה הכר נא בוראך דדרכו להנין מן העברה ע"י מצות ציצית ואיכ הרי שלך הם דעדין הם שלך ולא של הוונה ואין השואל רשאי להשאל ושל בוראך הם דראוי להנין מן העברה ואיכ הוי ממ"נ מוכח דהוא הוא ואין לחוש בזה לשאלה ואיש ויש בזה דברים נ"מ לדינא:

סי' פ"ג. לבערואן. הנה בדבר מה דפשיטא ל"י דהאשה מותרת ע"פ מכתב האיש בלאנדן אין זה פשיטא דידע כי הכותב הזה ה"י חשוד על עריות עוד היותו מה ומכ"ש עתה דיושב כמה שנים שם בלי אשה וכמעט הוי קרוב לודאי בומנינו ועיין בח"מ ה"י קדושין סי' מ"ב בסוף הסימן ולדעת רש"י החשוד אינו נאמן לומר שמת בעלה ואף לדעת הרמב"ם היינו רק בחשוד דפסול רק מדרבנן אבל בבא על הערוה דפסול מה"ט כמ"ש שם הב"ש דר"א מודה הרמב"ם דפסול אף לעדות מיתה ובימים הללו הוי כודאי לכן אסורה בלי בירור מלונדן וז"ל:

סי' פ"ד. ע"ד שא' הנה כיון דכתבו באגרת שהוא מקלהכסם ודאי ידעו או שמעו מזה ואיכ הוי שמו ושם עירו ולדעת כמה פוסקים די בשמו ושם עירו במקום ענין וקיי"ל כן להלכה במ"ע וכאן איצ לזה כיון דהוי גמי שם אמו ומה לי שם אמו או שם אביו ובפרט דגם שאר סימנים מהני כמ"ש בק"ע דהוי כמו מרדכי פארח או אשכנזי ובפרט דגם הוי כאן שם מלאכתו שה"י העפטר והוי גמי כמו שאר סימן דמהני והוי כשמו ושם אביו ושם עירו וגם מה שנמצא בידו רעצפיים מן המעות ששלח לביטוי אם אמת כן ג"כ הוי סימן כי הרעצפיים הוי מדברים דלא מושלי אינשי אך מה דאין האגרת מקוים מאונגארן וכתבו לשם וכתב האדון של הבי דואר שאין שם רב והכותב האגרת החתים עצמו בשם רב לכאורה זה גרע ממצאו כתב ישראל שאינו כיון דהוי בו שקר ומוכח דשקר ולכן י"ל דזה גרע ולכן יראו להתברר הדבר ע"י רה"ק דשם ואם לא יתברר נראה להקל בזה וכבר כתבתי בתשרי כהמקילין בכתב ישראל אף שאינו בקוים וכאן נראה

ידעה היא כן ואיכ סברה דאינן שלה ואין רשאי להשאל אך י"ל דהרי בטלית קי"ל דמותר ליטול טלית של חבירו שלא מדעתו דניחא ל"י לקיים מצוה בממוני ואיכ הי"נ כיון דה"י בהן אחת של מצות ציצית איכ בזה שפיר יש לחוש לשאלה ושוב אף דבב' אין לחוש לשאלה שוב הוי רק ב' סימנים אמצעים או גרועים ומב' לא נעשה סימן טוב אך י"ל הרי הוי אשה ואשה פטורה מן הציצית ולא שייך בזה ניחא ל"י לקיים מצוה בממוני ושוב אין לחוש לשאלה אך הנה אם אשה פטורה מן ציצית או לא תליא בזה אם לילה זמן ציצית או לא דאם לילה זמן ציצית לא הוי מ"ע שהויג ואשה חייבת ואם לילה לאו זמן ציצית אשה פטורה ולכן היא היתה מטופקת בזה ולכן הוכיחה לו כך דהנה ידוע משחז"ל במנחות במעשה דתלמיד אחד שה"י זהיר במצות ציצית שהגין עליו מן הזנות וכמ"ש מקרא מפורש וראיתם אותו וכו' ולא תתורו אחרי לבבכם וכו' אשר אחם זונים אחריהם ואיכ קשה דביתורה כיון דהוי הציצית בידו למה לא הגין עליו מן הזנות והנה לפי האמת לק"מ דהרי לא הוי זנות דהוי יבוס ובהיתר ה"י כמשחז"ל ולא ידע וכו' לא פסק אך קשה על יהודא איך סבר דהיתה זונה הר"ל להוכיח דאיכ למה לא הגינו הציצית עליו אך י"ל הרי במ"ג דטוטה למ"ד שם דמצוה אצולי מצלי מן החטא ג"כ מ"מ קאמר שם דהיינו דוקא בעידנא דעסיק בה אבל בלא עסיק בה לא מצלי עיי"ש איכ י"ל דה"ה נמי לדידן דקיי"ל דמצוה לא אצלי מן החטא כלל אבל עכ"פ ציצית דודאי מצלי מן החטא כדמוכח צמצעה דתלמיד הג"ל ומקרא מפורש מ"מ לא עדיף זה מסיד דש"ס בכל המצות ומתורה ולכן ציצית לא מצלי רק בעידנא אבל שלא בעידנא לא מצלי מן החטא ולכן י"ל דמעשה יהודא הוי בלילה ולא זמן ציצית לכן לא הצילתו מן החטא ולכן ויחשבה לזונה ולכן אמרה לו תמר ממ"נ מוכח דהיא היתה דאם לילה זמן ציצית ואין ראי' מן הסימנים די"ל דחיישינן לשאלה ואף דלאו שלה ה"י מ"מ הטלית היתה רשאי להשאל וליכא ג' סימנים אך איכ קשה למה לא הגין עליו המצוה הרי הוי בעידנא ובע"כ דהיא היתה ולא הוי עברה ואם לילה

מקלו ותרמילו כגון דאִכּא עוד הוכחה מן הרעיונים ומן המצות ששלח לביתו וה דברים דלא מושלי אינשי הוי עוד גרליד בזה ודאי מהני בצירוף כתב ישראל ויש כדמות ראי' מסוף יבמות דקאמר לכשתהא פונדקית נאמנת פונדקית הוציאה להם מקלו ותרמילו וס' שבידו ופרש' שם שהרי לא עלי' שמכו אלא לפי תומה היתה והביאה להם מקלו ותרמילו, ס'א לכשתהא פונדקית נאמנת כלומר באותו ענין שהאמינו הפונדקית הוי גמי שאר אשה נאמנת שהרי הפונדקית הוציאה להם וכו' ועל הסימנים שמכו עכ"ל איכ מוכח דלולי הסימנים לא היתה נאמנת רק בצירוף הסימנים וכן מורה לשון התוס' שם שכתבו בשם הירושלמי דלאו מסלפית היתה רק דעשו אותה כמסלפית ואיכ מוכח דע"י צירוף הס' האמינו לה אף דלולי הס' לא היתה נאמנת איכ ה"נ בכתב ישראל הוי כן אף דלא מהני כמד עצמו מהני בצירוף שאר האומדנות וק"ו הוא דמה עדות נכרית ומסלפית שלא מהני מדינא רק מתקח"ל ומ"מ אף דלא מהני מסאת עצמו מהני בצירוף מה שהוציאה מקלו ותרמילו מכ"ש בכתב ישראל דמן התורה לא חיישין לזיוף רק מדרבנן דמהני בצירוף שאר אומדנות וע"א נמי לכמה דעות נאמן מן התורה בעדות אשה, ובהיותי בזה תמהתי על רי"ף והרא"ש שכתבו דשמעינן מהא דהיכא מתחיל הנכרי וממסלפית וכו' עיי"ש וכן קי"ל בש"ע ס' י"ז סעיף ט"ו והדבר תמוה מנ"ל כן הרי בש"ס משמע להיפוך דלא מהני זה רק בצירוף הסימנים ועכ"פ ברש"י ותוס' בשם הירושלמי מבואר כן והי' ראוי לחוש לדעתם, והנה באמת בהרא"ש לא העתיק כלל הלשון בסוף המשנה הפונדקית הוציאה מקלו ותרמילו וכנ"ר, שלא הי' לפניו גרסא זו וכנ"ר מפה"מ להרמב"ם לא הי' בגרסתו כן וכן בלשון הרי"ף שבידיו אין בו סימם זה רק בן שני חצאי לבנה הוסיפו זה ובאמת כל המוסף גורע כי נראה מהרא"ש דהרי"ף לא גרס כן במשנה ולכן הוכיח שפיר דהוי מסלפית וי"ל עוד דס"ל להרי"ף דמה דקאמר הש"ס מהו גריעותא דפונדקית פונדקית הוציאה מקלו ותרמילו וכו' זה תליא בדין אם חיישין לשאלה או לא ע"פ מה שהקשינו מכבר דמה ראי' ממה שהוציאה

כ"י פ"ה, ע"ד שא' הרב מריה שלמה אשכנזי אב"ד טאליטשווא.

הנני ססכים עמו לדינא מטעמא דידיו ואין הדבר צריך עיון ואריכות זולת מה שראיתי שרימה הך דינא דחוששין לשאלה לדין המפורש בש"ס ותו"מ בדברים העשויין להשאל ולחשכיר ומשמע מדבריו דבאין עשויין להשאל ולחשכיר ל"ח לשאלה בזה שנה דהם ענינים נפרדים וג' חלוקים בזה דסתם מטלטלים וחפצים הוי אינן עשויין להשאל ולחשכיר והיינו דלא שכית הרבה להשאלין אבל מ"מ יתכן להיות בהם שאלה והוי ע"ד המיצוע ויש דברים העשויין להשאל ולחשכיר דשכיח בהו השאלה ומצוי ביותר ורגיל להשאלים ויש ענין ג' דאין עשויין להשאל כלל ובדיני ממונות לענין מבו בעינן דוקא העשויין ביותר להשאל ולחשכיר בזה אין לו מגו אבל בסתם חפצים יש לו מגו דלקוח אבל בחשש שאלה בעגונה הוי להיפוך דסתם חפצים חיישין לשאלה רק בכל מה דלא מושלי אינשי ל"ח לשאלה

ותדע

אם ניםא שלא כדבריו עכ"פ נראה דבזה צדקו דברי רב אחד שהביא הרה"ג מולאטפלאני דזה נחשב רק כשאלה דיוחיד והרב הג"ל דחה דבריו דהרי בנוף פלוגתא מהר"ל מפראג וביש היו כן ולפמ"ש י"ל דהם פליגי בחד סימן בגופו בזה כיון דסי' אמצעי שכיח הוא ואפשר להיות בהרבה ב"א נחשב מיעוט דשכיח ולכן לא נחשב שאלה דיוחיד אבל היכא דהוי ב' סימנים אמצעים בזה ודאי לא שכיח שיוזמן כה"ג ולכן אף אם נאמר דלא נחשב ס"מ היינו שחז"ל חשו אף למיעוט דלא שכיח וכמו דחששו במשאל"ס אבל עכ"פ הוי רק ע"ד המיעוט ולכן בכה"ג נחשב לשאלה דיוחיד ולכן בב' סימנים אמצעים ובסי' בכולו ל"ח לשאלה. גם יש לצרף לזה מ"ש בתשובה ומצאתי אח"כ בשו"ת שב יעקב דו"ל דמה דס"ל להש"ס דחיישינן לשאלה היינו רק מדרבנן דמה"ת ל"ח לשאלה ולזה י"ל דהיכי דהוי סי' אמצעי בכלי או ס"מ ביותר או ט"ע בכלי מהני כמ"נ דאם נלך בתר דאורייתא מהני ס"מ שבכלי או ט"ע ומה"ת ל"ח לשאלה ואם נלך בתר דרבנן דחיישינן לשאלה שוב י"ל דבדרבנן מהני סי' דרבנן ג"כ והרי יש סי' אמצעי בגופו וא"כ ה"ג כיון שהי' להם ט"ע ממש במקצת כליו גם הסימן שנתנה אשתו בכתנות שלו והוי ס"מ כמש וכיון דיש סי' אמצעי בגופו י"ל דמהני ובפרט דו"ל עוד כיון שעיקר טעמו של הב"ש שחולק על המהר"ל מפראג דס"ל דאי סי' דרבנן ל"ח לשאלה היינו משום דאי סד"ר בעינן ס"מ ביותר ולכן כיון דחיישינן לשאלה אינו ס"מ ביותר ולכאורה אין הבנה לדבריו דמה ענין חיישינן לשאלה לענין לגרוע הסימן ונראה כוונתו ע"ד מ"ש הר"ן פ"ג דחולין לענין דאין לוקחים ביצים מן הנכרים דאף דטמאים מיעוט ניהו כ"מ בהצטרף מיעוט נבלות למיעוט טמאים נעשה מע"מ כן י"ל בזה דס"מ ביותר מהני מ"מ לא ימלט שהי' מודמן בעולם עוד דבר כזה רק כיון דמיעוט דמיעוט הוא ל"ח ל"י היכא דליכא למיחש לשאלה אבל כיון דאיכא למיחש לשאלה לו יהא דרוב לא כושלי אינשי והוי כלהא דל"ש מ"מ בהצטרף מיעוט דמושלי לנ"יעוט דשכיח בסי' כזה נעשה עכ"פ מיעוט דשכיח וחיישינן

ותדע למה משני הש"ס בכיס וארנקי לא מושלי אינשי וכי' ולמה לא משני בקצרה בכלים שאין עשויין להשאל ולהשכיר ובע"כ מוכח דאף באין עשויין להשאל חיישינן בזה לשאלה ובעינן דוקא כלים דלא מושלי אינשי כלל ונ"מ מה דלינא דאף לדעת המהר"ל מפראג דס"ל דאם סימנים דרבנן ל"ח לשאלה נראה דהיינו דוקא בסתם כלים שאין עשויין להשאל ולהשכיר או ל"ח לשאלה אם סד"ר אבל בכלים העשויין להשאל ולהשכיר מודה דאף אם סימנים דרבנן חיישינן בזה לשאלה דהרי גם בממון חיישינן בזה לשאלה ואף מוציאין ממון בזה רק דמה דלא פריך הש"ס להך לישנא דסד"ר דניחוש לשאלה בכיס וארנקי ואוכף דו"ל דזה ידע דמיירי בדברים שאין עשויין להשאל רק להך לישנא דס"ל דחיישינן לשאלה וס"ל דאף באין עשויין להשאל חיישינן לשאלה פריך שפיר ופוכרת לתרץ דהני לא מושלי כלל ונ"מ דבדברים העשויין להשאל אין לצרף סברת המהר"ל מפראג וכי' :

סי' פ"ו. שא' בדבר הענוה אשת ר' עקיבא. הנה אשה זו נקל להתיר אונדה כי אני תמה על הרבנים למה לא שמו עיניהם על תשובת מהר"ט שמבואר בו שבבגד של ד' כנפות לא חיישינן בזה לשאלה וא"כ ה"ה הרי הכירו את הד' כנפות שלו ועוד הרי כ' שם בשם מהר"ט דבכל בגדיו ל"ח לשאלה דכל לאו דוקא דה"ה רוב דו"ל בתר טעמא דאין אדם עשוי להשאל את רוב בגדיו ובפרט כאן שיש להם סימנים בכתנות שלו והכתנות לבד נראה דלא מושלי אינשי דא"א להיות בלי כתנות ולומר שהשאל כותנותו לאחר ולקח כתנות אחר זה לא אמרינן וכמ"ש המהר"ט בתשובה דלזה ל"ח וא"כ אין לחוש רק שהשאל כותנותו לאחר והוא נשאר בלי כתנות ולזה דאין אדם עשוי דרך אדם לעשות כן וכדמשמע מדברי מהר"ט דהיכא דאין דרך לעשות כן ל"ח לשאלה ובפרט בהצטרף יחד דגם הד' כנפות ניכר כאן דכל כי האי אין לחוש לשאלה ומצורף לזה דעת הכ"ב בתשובה דהיכא דהוי ב' סימנים אמצעים נעשה סימן מובהק וא"כ ה"ג הסימנים בגופו ואף אם אינם מובהקים עכ"פ לאמצעים נחשבו ואף

וחיישינן ל"י כן כוונת הב"ש וא"כ תינח היכא דהוי רק סימן או ט"ע בכליו י"ל כן אבל היכא דהוי תרווייהו ט"מ גם ט"ע ובפרט בשני כלים י"ל דודאי כזה ל"ש כלל שיוזמן כה"ג ומודה הב"ש דחשש שאלה לא מרעי להסימן או להט"ע ולא שייך לומר שיצטרפו המיעוטים להדדי דבזה אף מיעוטא דמיעוטא ל"ש שיוזמן כה"ג. וכיון דלמעט בפליגנא עדיף גם לכמה פוסקים ל"ח לשאלה כלל לדידן י"ל דמודים כה"ג דל"ח לשאלה גם מצורף לזה דעת המבי"ט דהיכי דידוע דנאבד באותו דרך ואח"כ נמצא ד"ל דהיינו זה שנאבד היינו שנמצא וא"כ ה"נ כיון שאשה אחת העידה ששמעה מ' עקיבא חייט שהולך לכפר באנדראווי וראתה אותו הולך באותו דרך וכמו רגע שמעה קול צווחה גוואלד גם העידו שמבקום שראתה את ר"ע הנ"ל היינו שמאווילד לכפר באנדראווי הנ"ל אין שום דרך אחרת רק על הגנה הזה שנמצא שם ר"ע הנ"ל וא"כ כיון דידוע שה' לו באותו דרך ונאבד שם ונמצא שם י"ל היינו האי שנאבד האי שנמצא ונהי להלכה הולקים עליו פוסקים אחרונים מ"מ יש לצרפו לכל היתרים הנ"ל ולכן נראה דהאשה הנ"ל מותרת להנשא אחר שישבו ב"ד של ג' ויתירו לה כדיון הנשאת שלא בעדים ממש. כן דעתי נוטה יום ה' ט"ז תבא תקצ"ה לפ"ק ביראד :

ס"י פ"ו, מ"ה שנסתפק לדעת הסוברים דל"מ ט"ע במסלפ"ת אם תחלה העיד הנכרי במסלפ"ת ע"י ט"ע ואח"כ הגיד סתם במסלפ"ת אם מהני או לא. לדעתי פשוט דל"מ ואינו דומה לראיתו בשם הח"מ וב"ש בדין אם לא ה' הנכרי מתחלה מסלפ"ת ואח"כ הגיד לפ"ת דנאמן דחתם אין החשש מתחלה מכח טעות רק לשמא משקר לכן אם אח"כ חזינו דמסלפ"ת דהוי כחוקה דאינו משקר לכן נאמן אבל מזה דאין החשש מכח משקר רק דטעה בדמינו א"כ מה בכך דכניד אח"כ לפ"ת סוף כוף אמרינן דמחמת טעותו מתחלה סובר באמת שמת ולכן מגיד כן לפ"ת ולא גרע במיש בסעף י"א בהג"ה ביצא קול שפלוני על ואח"כ כתב אחד שמת פ' דאין סומכין על אותו כתב דשמא מכח הקול כתב כן ואף החולקים שם היינו דעכ"פ הכותב לא ידענו

ונכרי כיון דנכרי אינו חשוד להשאל ואין לחוש למשקר רק ההתורה לא נתנה לו נאמנות ולכן אם אח"כ העיד אחד באופן המועיל אין לחוש שמא מכח הקול הוא מעיד דהקול גופו לא מחזיקין לוי למשקר רק דאין לסמוך עליו אבל כשיש עדות אחרת דכהני מצד עצמו ל"ח שמא ככח זה הקול הוא מעיד ולכן לא פריך רק הש"ס ודלמא צרה הוא ובוה חיישינן לכוון להכשיל לכן ל"מ אף דהוי מסל"ת דיש לחוש שמא מכח הקול הזה הוא מעיד אח"כ וכן מורה לשון הרי"ף והרא"ש שכתבו אע"פ דהוי ע"י שאלה לא נפקא מכלל מסל"ת שמשע דיינו ככל מסל"ת דעלמא וכיון דמוכח מכאן דבעינן קישור דברים ה"ה בעלמא הוי כן וא"ש:

סי' פ"ח. שא' בהיותו בק' ע"ד הענוה
שבועה ה"י קאמכאכיר והלך בדרך לק' לובשיוקי וכן ה"י דרכו ללכת שמה תמיד בברחו מפני הגזירה ה"ה עמו ל"א קאממע כי ה"י סוחרו בכך ונמצא הרוב ולא ה"י ניכר פניו כלל רק כל בגדיו הכירה אשתו היינו הלייבסרדקי' של ציצית ה"י לבוש בו וכן הפרציילע על הצואר ועוד איזה דברים ה"י עליו ממש והכירה אותם בט"ע וסימנים ושאר בגדיו היו מונחים תחתיו והכירה אותם הכל גם נמצא עמו הקאכבץ הנ"ל והשבתי כי רפואתה הוא בנקל בעוה"י מכמה טעמי אחד הוא מצד הכרת הבגד של ציצית וכבר כתבו האחרונים דזה לא מושלי אינשי וגם במה דה"י המעשה שהכירה השק של תפילין שלו והנה בזה נמי הוי ממנ' לומר להשאל השק עם התפילין אין מדרך להשאל תפיליו והוא ילך בדרך בלי תפילין דאף דמותר ליטול טלית של חברו שלא מדעתו ומכ"ש מדעתו דעבד דמשאל היינו לפי טעם ע"ד להחזיר לו מיד ועודו עמו בעיר או בדרך אבל להשאל לחברו בדרך והוא ילך בלי תפילין זה לא עבד להשאל ולומר להשאל רק השק והתפילין לקח עמו אין דרך לקח תפילין דרך בוין בלי נרתקן ובפרט אם יש לו נרתקן לומר דשיילו לאחר והוא יחזיק בלי נרתקן זה אינו עושה וא"ל דלמא עשה לעצמו שק אחר דא"כ גם במ"ש האחרונים דבבגד של מצוה לא עבד להשאל נחוש נמי שמא עשה לו אחר ובע"כ דלתרתי ל"ח לעשי' ושאלה וא"כ

ומסל"ת זה מקלו זה תרמילו זה ס"ת שבידו וכן הגירסא ברי"ף ובש"ס הגירסא זה קבר שקברתיו וקשה הול"ל בקיצור נכרית ומסל"ת היתה ולמ"ל אריכות הוה ובפרט בלשון המשנה דקאמר לכשתחא הפונדקית נאמנת פונדקית הוציאה להם מקלו ותרמילו משמע דעיקר הסמיכה הוי על הוצאת מקלו ותרמילו ולמ"ל זה הרי עיקר הנאמנות שלה הוי דהוי מסל"ת הול"ל מסל"ת היתה וכזה מוכח דעל מסל"ת לא הוי סמכינן רק על מה שאמרה זה מקלו זה תרמילו וא"כ מוכח דבעינן קישור דברים ולכאור' יש לדחות ד"ל דעולם בעלמא ל"ב קישור דברים רק דכאן שאני כיון דהם שאלו אותה אי' חברנו נהי דמסיק הש"ס דמ"מ כיון דהתחילה לבכות תחלה דינה כמסל"ת מ"מ בזה כיון דאינה מסל"ת ממש לכן בעינן עכ"פ קישור דברים אבל היכי דהוי מסל"ת ממש ל"ב קישור דברים אך כד דייקנן נראה דמוכח להיפוך דיל"ד דתחלה האריך הש"ס בעלמא מסל"ת היתה זה מקלו וזה תרמילו וזה קבר שקברתיו בו ואח"כ כדפריך והא אי' חברנו אמרו לה ומשני כיון דחזינהו קא בכי' ואמר לה אי' חברנו ואמרה להם מת וקברתיו ולמה לא סיים גם בסוף ואמרה להם זה מקלו זה תרמילו וכו' אך ראה כמה עמקו מחשבות חז"ל דאם הוי מסיים כן אחר פירכת הש"ס והא אי' חברנו קאמרי לה הוי אפשר לומר דרק מכח שאלה זו היתה מוכרחת שתאמר קישור דברים אבל אם היתה סתם מסל"ת לא הוי בעינן קישור דברים לכן קמ"ל אדרבא דאף ששאלו לה אי' חברנו מ"מ כיון דקחויא דבכי' תחלה די בזה במסל"ת במת וקברתיו כמו בעלמא ולא נתחדש בזה דבר מלעלמא רק מה דבעינן שתאמר זה מקלו וכו' היינו מוכח דגם בעלמא בעינן קישור דברים ובלא"ה לא הוי מסל"ת כלל ודוק ולפ"ז מוכח להיפוך דבעינן קישור דברים דא"כ קשה קו' הש"א הנ"ל דלמה לא פריך דלמא נכרי הוי אך לפי הנ"ל י"ל כך ולנכרי לא הוי מצי פריך ד"ל דמיירי דבאמת שה"י שם עדות אחרת שמת ע"פ ע"א או מסל"ת רק דהוי ס"ד כיון דנשמע הקול תחלה שאמרה איש פ' נשכו נחש אולי מחמת אותו הקול הוא מעיד לזה קמ"ל דל"ח והשיאו את אשתו לכן לא מצי פריך דלמא

שוב מהני הכרת כל בגדיו דבזה אולינן טאר קרוב. ויש לצרף מה שנמצא בידיו הקאמפליך והוא דבר העומד לסחורה ולא עבד לשלוי דדבר העומד לסחורה הוי מוקצה דאין דרכו להשחמש בו ובפרס בקאממע דמצוי הוא להיות השנים משתברין דלא עשוי לשלוי והוי כהני דלא מושלי אינשי ולא גרע מאוכף דמסקי לחמרא. וא"ל דניחוש למכירה כמ"ש הח"מ ז"א דכבר תמהו עליו ע"ז ולכן נראה דהח"מ לא אמר רק בדבר העומד לסחורה ולמכור או אין לחוש לשאלה כנ"ל וחיישינן למכירה אבל מה דהוי שלו עשוי לעצמו אין דרכו למכור דאין בעה"ב עשוי למכור כליו ומה"ס ס"ל לריי דאין לבעה"ב המוכר כליו אונאה ולכן אף דלא קיי"ל כן מ"מ לחוש למכירה ל"ח דאין דרך למכור כליו שלו ובזה יש לחוש לשאלה ואם עומד לסחורה אין לחוש לשאלה אך יש לחוש למכירה אי"כ בגיד דהוי תרתי ביחד י"ל כיון דלחוש לשאלה הוי רק חשש רחוק והוי רק דרבנן לכן לא החמירו רק בחד חששא או לשאלה או למכירה אבל לתרתי ביחד ל"ח והב' דלא לזוסף עלה וכאן דניכר מקצת בגדיו שעליו וגם הקאממע אי"כ ממי"נ לחוש לשאלה ל"ש בקאמפליך ולחוש למכירה ל"ש בכלי' ולתרתוי ביחד ל"ח וז"ב. גם יש לצרף דעת המבי"ט שנאבד היינו דרך אמרינן היינו האי שנאבד היינו שנמצא ואף דחלוקין עליו היינו רק אם אין מעלה בזה רק זה אבל אם הוי עוד ס"י ע"י בגדיו רק דיש לחוש בזה לשאלה והרי רוב בי"א לא משיילי אינשי רק דבזה החמירו למיעוטא כמשאל"ס אי"כ תינח היכי דאין מעלה רק הכרת בגדיו אבל ביש עוד חוקה דהיינו האי שנאבד י"ל דהתוס' כתבו בע"ז ל"ד דהיכא דהוי רובא וחוקה נחשב למיעוטא דמיעוטא ואף ר"מ ל"ח אי"כ י"ל ה"נ בא"א נהי דהחמירו רבנן לחוש למיעוטא לא עדיף ממה דס"ל לר"מ בעלמא דחייש למיעוטא ולכן הכא היכי דהוי רובא וחוקה אף בא"א לא החמירו ושוב כיון דרובא לא משיילי וגם חוקה דהיינו האיש שנאבד לכע"ז ל"ח לשאלה ומה גם דעכ"ס בזה כיון דהוי חוקה וקרוב י"ל דהוי עדיף מרובא דעלמא ושוב אמרי' דהני הנמצאים קרוב לו נמי הוי שלו ושוב בכל בגדיו אין לחוש לשאלה ולכן

וא"כ הוי ממי"נ אין לחוש בזה לשאלה. מיהו בזה יש לחוש דלמא השאיל לו תפיליו לפי שעה בהיותם יחד בדרך וגפלו עליהם לסטים והוא ברח והשני נתפס ולפי שעה בהיותו עמו בדרך יחד שפיר יש לחוש לשאלה ואינו דומה לבגד ד' כנפות דשם למה לו לשיילי לפי שעה אין דרך לשיילי זה רק לבישה ממש ולא לפי שעה ולימים הרבה אין דרך לשיילי משא"כ בתפילין דדרך לשיילם לפי שעה להתפלל יש לחוש לכן. ובהיות כן נתחדש לנו חומרא אחת דאם נמצא אצלו טטית המיוחד לתפלה גרע ובזה שפיר חיישינן לשאלה לפי שעה שהי' עמו וגפלו עליהם לסטים וברח ולא הקילו רק בבגד של ד' כנפות דאינו עשוי לפי שעה זה לא עבד לשיילי וכי"כ לפי"ז אין ראי' מן הביס של תפילין רק מן הד' כנפות שפיר יש ראי' ועוד כיון דכאן הכירה כל בגדיו וכבר כתבו האחרונים דבכל בגדיו ל"ח לשאלה ואף דכאן לא נמצאו כולם עליו רק מונחים תחתיו מ"מ הן אמת דהב"ש כתב דבסמוך לו ל"מ ואינו דומה לפירות בכלי אך הקצה"ח בהל' אבדה חולק ובתשובה הארכתי ואף לפ"ד הב"ש י"ל דלא קאמר רק בסמוך להרוג ולא תחתיו ממש דעיקר טעמו י"ל דיש לילך ביר דעלמא ואף דהוי קרוב לנהרג הרי רוב וקרוב הולכין אחריו וא"כ הרי כתב הרשב"ן בפ"ב דב"ב גבי הני חצבא וכו' דאשתכח בפרדסא דבמקומו ממש קרוב עדיף מרוב וכי"כ הסמ"ע בס"י רנ"ט וא"כ ה"נ כיון דהוי תחתיו ממש הוי מקומו ממש ועדיף מרוב וכי"כ בקצה"ח כעין זה. גם אף אם הוי סמוך לו י"ל דנהג הך חשש דשאלה אינו רק מדרבנן וכמ"ש בשרת חמדת שלמה כן דודאי רובי דאינשי לא משיילי בגדיהם בפרט בדרך רק דבזה חיישינן למיעוטא כמו דחיישינן במשאל"ס כן החמירו בזה וא"כ תינח היכא דליכא מעלת קרוב אבל היכי דהוי מעלת קרוב או אמרינן ממי"נ אם אולינן ביר דעלמא ואין לסכוך על הקרוב הרי רובא דעלמא לא משיילי ודי בהכרת בגדיו שעליו ואם חיישינן למיעוטא אי"כ שוב נגד המיעוט מהני הקרוב ושוב הוי כולם שלו ושוב אין לחוש לשאלה מכה ממי"נ דאם אולינן ביר אין לחוש לשאלה מכה אלו שהוי מלובש ואם ניחוש למיעוטא

ולכן מכל ה"ן טעמי נראה דאשה זו מותרת להנשא וישיבו ב"ד ויתירו אותה כד"ן :

סי' פ"ט. נדון שא' אשיבהו בקברה מה שנמסרם אם היא נאמנת שמת היות שהי' בביתשאן אז שעת הדבר שמתו כמה אלפים ונסתפק אם מהני מה דאומרת קברתי »ובנאה"ט נסתפק בזה בדבר אם מהני קברתי או הוי כמלחמה) הנה לדעתי אין כאן מקום ספק כלל כיון דבמלחמה גופו יש פלוגתא אם מהני קברתי ובדבר יש פלוגתא אם דומה כלל למלחמה או לא וא"כ פשיטא דהוי ס"ס לקולא דלמא דבר אינו כמלחמה ואת"ל כמלחמה דלמא במלחמה גופו מהני קברתי ועוד כיון דברעבון מפורש בש"ס דנאמנת בקברתי והוי רעבון מפורש בש"ס ל"ב דבא דרעבון גרוע ממלחמה ומ"מ מהני קברתי ובדבר הוי דעות אם הוי כמלחמה או לא והוי כן ב' לישני בש"ס ועכ"פ מוכח דלא גריעי ממלחמה וא"כ כיון דרעבון גרוע ממלחמה ומהני קברתי מכ"ש בדבר דמהני קברתי ולומר הטעם דאין דרך לשהות בדבר עד שתקברנו זה ודאי אינו דחוינן דלא"ה הוא ואין דרך שום אדם להניח מתו מלקברו ולברוח ובפרט דחוינן דרוב ב"א לא ברחו מכח פחד הוה ולמה נימא שיש אומדנא שהיא ברחה ולא המתינה עד הקבורה לכך בודאי קברתי נאמנת ועוד כיון דבשני עדים לא שייך בדדמי ונהי דלא חתם רק הרב מ"מ הרי ה' הנייר דבוק באגרת והי' בו עוד ג' חתומים ונהי שלא ה' על גוף האגרת הרי על זה שוב היא נאמנת לומר דחתמו הם על גוף הענין להעיד על מיתתו והרי על זה לא שייך בדדמי ואף את"ל דאינה נאמנת אף לומר קברתי מכח כיון דחזק הדבר בלבה תהי' משקרת על הקבורה מ"מ אין לנו להוסיף עוד יותר לומר דגם שאר דברים אינה נאמנת והרי י"ל דוקא לומר קברתי תשקר כי כל מיתה לקבורה עומד ובוה מורית לצמצמה היתר לומר שקברתי ואף שלא ה' כן אבל לומר שאר עדות שאין זה נמשך מזה ודאי לא עבידא לשקר ונאמנת על זה. ועל מה שחשש כי היא אמרה שפ"א אמר לה בעלה בשם אביו עזריאל ובכתובה ותנאים נכתב בשם אביו משה ליב הנה בזה אין חשש ואין לנו רק

חשש ופקטוקי :

סי' צ'. ע"ך האשה עטי' רחל שהוגבה לה גב"ע מע"א בק' סאדגרע שהי' בק'

הכתובה והתנאים ומה שאמר לה שם אחר אין זה כלום חדא כיון דהוי לה מלחמה דלא רמיא לאינשי ולא אסקא אדעתה לזכור שם אביו י"ל דשכחה וזעזעה עתה בשם עזריאל ואף אם אמר לה כן אפשר שיקר לפני' ומה לנו בכך ואין לנו לחקור אחר טעמו יהי' מה שיהי' כי ידוע לנו עפ"י התנאים והכתובה שם אביו ועי"כ נודע לנו שאחיו ה' בקהלחכם אין לחוש בזה יותר. וגם מ"ש ר"מ שאחות החלוק אינה יודעת אם זה הוא שמת אין בזה שום מיהוש כיון דקיי"ל אין חוששין ל' יב"ש כל שלא הוחזק וא"כ ה"נ כיון שעכ"פ אומרת האשה שאיש הזה יודעת שהוא אחיו של ישראל אברהם בן מו"ה משה ליב הוא אחיו של זה החלוק והאשה מעידה שזה האיש ישראל אברהם בן מו"ה משה ליב מת א"כ מצטרפין זה עם זה ועי' שניהם היא מותרת לחלוק. ויש להוסיף תבלין לדברינו מ"ש דהיא נאמנת לומר דהעדים חתמו על גוף הענין והוא דנראה דדין זה אם במלחמה מהני קברתי או לא תליא בזה להך טעמא דאשה נאמנת מכח דייקא ודאי נאמנת לומר קברתי כיון דבוה לא שייך בדדמי ולמשקרת אין לחוש כיון דאשה דייקא אך לטעם דנאמנת מכח על"ג בזה י"ל דכאן סבורה דלא עבידא לגלויי דסומכת שמת ולכן שוב משקרת לומר קברתי ולכן כיון דבאמת הוי זה אביעא דלא איפשטא אם נאמנת מכח על"ג או מכח דייקא לכך חיישינן הכא והכא לחומרא וא"כ תינה התם על קברתי י"ל דסבורה דלא על"ג דסומכת שמת אבל בזה לומר דהעדים חתמו על גוף הענין בזה הוי על"ג ממש ובפרט לפמ"ש במק"א בתשובה להוכיח דאין כל על"ג שוין יש על"ג דהוי על"ג מיד זה ודאי מהני מה"ת כדמוכח גבי אשתמודעינהו ויש שאינו על"ג מיד כגון במת בעלי בזה הוי מבעיא בש"ס אם מהני וא"כ ה"נ לומר על העדים שחתמו על גוף הענין על אגרת הרב זה הוי על"ג ממש וזה מהני כמו אשתמודעינהו ומנהי ודאי מה"ת ולכן בזה ודאי אף במלחמה ובדבר נאמנת העולה מהג"ל שהאשה מותרת לקבל חליצה בלי חשש ופקטוקי :

סי' צ'. ע"ך האשה עטי' רחל שהוגבה לה גב"ע מע"א בק' סאדגרע שהי' בק'

כִּי מַלְבָּד מִשׁ הֶרְבֵּנִים כִּי לֹא הִגִּיד כֵּן רַק דִּרְךְ
 שְׁחֹק גַם בְּלֹא־הָ כִּיּוֹן שְׁעַד הַמְתִּירָא בֹא לְבִד־
 וְהַשְׁנִי הַמְכַחֵשׁ לֹא הִגִּיד בְּפִנִּי בִיד־ לֶכֶךְ לֹא
 נִחְשָׁב זֶה הַכּוֹשֶׁה אֶךְ לִפִּי הִנֵּל בְּלֹא־הָ אִישׁ
 כִּיּוֹן דִּמְצַפְרִין גַּם עֲדוֹת הַשְׁנִי שֶׁל גֵּאלָאָךְ הוּי
 הָאוֹמֵר חִי הוּא עִיֵּא בִּמְקוֹם שְׁנִים וְגַם מֵהַשְׁהוּי חֲשֵׁשׁ
 שֶׁהַעֵד הָרֵאשׁוֹן נִקְרָא שְׁמוֹאֵל לֶץ שִׁדְרָכוֹ לְהַתְלַחֵץ
 אֵין בּוֹה כְּלוֹם חֲדָא דְּבִשְׁבִּיל זֶה אֵינוֹ נִפְסֵל
 לְחֲשׂוֹד לְהַעֲדִי שְׁקָר בְּתוֹרַת עֲדוֹת כִּי מַלְבָּד
 דֹּאפְשֵׁר לְדוֹנוֹ לֶכֶךְ זְכוֹת כִּי מַצִּינוּ בְּבֵר קִפְרָא
 שֶׁהִי בְּדַחְנָא דְּרַבִּי וְבִשְׁמִי מִסִּי תַעֲנִית גְּבִי אֱלִי
 וּבִהְנִי תִרִי אִינְשִׁי בְּדַחִי אֲנִן וְכוּ' וּמַלְבָּד כֵּל זֶה
 בְּשִׁבְלִי חֲשֵׁשׁ זֶה אֵינוֹ נִפְסֵל לְעֲדוֹת דְּלֹא מִשְׁמַע
 לְאִינְשִׁי אִיסוּרָא בְּהִכִּי וְעוֹד הִרִי הֶרְמֵא כְּתָב
 דֹּאף בְּהַפְסִלִין אִם חִיּוֹנָן דִּהַעֲדִי בְּלִי רַמִּי
 וְעִיקוּלֵי אֵינוֹ נִפְסֵל וְסוּמְכִין עֲלֵיו לְהִיתָר אִשֶּׁה
 וְכֹאן נִרְאָה כִּיּוֹן דִּהַשְׁבִּיעוּהוּ בְּחִלְקוֹ לְעוֹהֵב
 וְדֹאִי הוּי בְּלִי רַמִּי וְעִיקוּלֵי גַם כִּיּוֹן דִּמְצִינוּ עוֹד
 אַחַד דִּהִגִּיד בְּתוֹרַת עֲדוֹת שְׁחִימִס סְטֹאֲלִיר מֵת
 נְהִי דְּנִימָא דְּלֹא מֵהִנֵּי בְּלִי שֶׁם עִירוֹ עִכְיָפִי הוּי
 אוֹמְדָנָא וְהוֹכַחָה לְדִבְרֵי עֲדוֹת שְׁמוֹאֵל לֶץ דִּהוּי
 בְּלִי רַמִּי וְעִיקוּלֵי וְדִי בְּעֲדוֹתָהּ שֶׁהַעֲדִי גַם עַל
 שֶׁם עִירוֹ וְאָף דִּלְפִּי הוּי רַק עֲדוֹת שְׁמוֹאֵל לְבָדוֹ
 וְהִרִי יֵשׁ עִיֵּא שְׁאֵמֵר לְהִפּוֹךְ כִּבְר כְּתַבְנָו שֶׁהִגִּיד
 הַשְׁנִי רֹאד דִּהוּי דִּרְךְ שְׁחֹק גַּם הוּי שְׁלֹא בִּיד־
 וְזֶה הַעֲדִי בִּיד־ לֶכֶךְ לֹא נִחְשָׁב חֵד לְגַבִּי חֵד
 וּמִצּוֹרֶף לֹזֶה דַּעַת הַמְתִּירִין בְּשֵׁם אֲבִיו אֵין שֶׁם
 עִירוֹ לְבָד וְלִפִּי דִּבְרִיהֶם יֵשׁ לָנוּ בִּי עֲדִים
 וּבִצִּירוֹף הַטַּעַם דְּבִשְׁבִּיל שֶׁהוּא לֶץ אֵין לְפַסְלוֹ
 לֶכֶךְ נִרְאָה שֶׁהִיא מוֹתֵרַת בְּלִי פִקְמוֹק רַק שְׁצִירִיכָה
 חֲלִיצָה וְאִם תַּחֲלוּץ מוֹתֵרַת לְהַנְשֵׂא זֶה הַבִּיד־
 שִׁיחֲלָצוֹ לֹה יִתִּירוֹ לֹה כְּדִין הַנִּשְׁאֵת עִיֵּא עִיֵּא
 וְאִם כִּבְר מֵת הִיבֵם יִשְׁבּוּ בִיד־ שֶׁל שְׁלֵשָׁה מֵאָן
 דִּהוּ וְיִתִּירוֹ לֹה:

סִי' צִיֵּא. שִׁא' בִּאחַד שֶׁהִי חוֹלִי מְרָה שְׁחוּרָה
 וְאֵמֵר כִּי־ שְׁבוּדָאִי לֹא יִחִי'
 וְאֵחָכ־ הֵלֶךְ וְלֹא יִדְעוּ מֵהִי לֹו עֶרֶךְ הִי'
 שְׁבוּעוֹת נֶאֱבָד מִתּוֹךְ הַקְּהָל וְאֵחָכ־ כִּצְאוֹ אוֹתוֹ
 נִטְבַּע בְּנֵהָר גְּרִלְיוֹ וְחֲצִי גּוֹפּוֹ הִי' נִטְבַּע בְּטִיס
 הִיּוֹן שֶׁל נֵהָר וְחֲצִי גּוֹפּוֹ וְרֵאשׁוֹ בְּמִצּוֹלֵת הַמִּים
 וְרֹאד אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הַשְּׁעָר וְהַעֲדִי עִיֵּא בּוֹהֲלִי וְרֹאד
 אֵיךְ הָאֵב נֶאֱרָא אֲנִגְעָהוּיבְעֵן אֵרוּסִיצִיָּהן אִיהֶם
 פִּן דַּעַם וְוֹאסְעֵר הָאֵב אֵיךְ אִיהֶם תִּיכֵף דַּעֲרִיקְעֵנִס
 אוּיָף

בֶּךְ בִּאקְרַעֲשֵׁט בְּבֵית הַחֲזָלִים וְנוֹדַע לוֹ כִּי אִישׁ
 חִיִּים סְטֹאֲלִיר מִבְּעַנְדֵּר מֵת וְשִׁבַּע שְׁנִים הִיא
 נִעָה וְנִדָּה לְבִקֵּשׁ לֹה מוֹזֵר וְהוֹרֵב וְהוֹמִרִצַּ מִסְּאֲדִגְרַע
 כְּתָבוֹ לְהִיתָר וְהַסְכִּים הֵגָאון אֲבִיד־ טִשְׁעִינוּוִיץ.
 הִנֵּה אֲנִי מִסְכִּים לְדִבְרֵיהֶם הַנִּנְכּוֹנִים כִּי בּוֹדָאִי
 הִגִּיד שֶׁם עִירוֹ וּמִלֵּאכְתּוֹ מִלֵּאכְתּוֹ סְטֹאֲלִירֵיא
 הוּי כְּשֵׁמוֹ וְשֶׁם אֲבִיו וְשֶׁם עִירוֹ וְגַם בְּלֹא־הָ כִּבְר
 כְּתָב הֶרְמֵא דִּהִיכִי דִּהוּי אוֹמְדָנוֹת הַמוֹכִיחוֹת מֵהִנֵּי
 שְׁמוֹ וְשֶׁם אֲבִיו וְהִיֵּה שְׁמוֹ וְשֶׁם עִירוֹ דִּמְהִנֵּי
 וְאֲנִי מוֹטִיף דְּבִאֲמַת דִּינָא הוּא כֵּן דִּהִרִי בִגֵּט
 דִּי בְּשֵׁמוֹ וְשֶׁם אֲבִיו וְלֹא בְּעִינָן שֶׁם עִירוֹ כִּי
 אֵין כּוֹתִיבֵן מְקוֹם הַלֵּא וְהַדִּירָה וְאִכ־ בְּמֵה
 הוּי מוֹכַח מִתּוֹךְ הַגֵּט מִי הוּא וְהִרִי בְּעִינָן מוֹכַח
 מִתּוֹכוֹ וְכֹזֶה אֵינוֹ מוֹכַח מִתּוֹכוֹ וְבַעֲכ־ דְּלִיֵּת
 עוֹד לִיב־שׁ אַחֵר וְנִחְשָׁב מוֹכַח מִתּוֹכוֹ וְגַם בְּדִיעֵבֵד
 מֵהִנֵּי בְּשֵׁמוֹ לְבָדוֹ בְּלִי שֶׁם אֲבִיו וְבַעֲכ־ מִכָּה
 כִּיּוֹן נִנְכַּחַת שֶׁם אִשְׁתּוֹ הוּי בִּצִּירוֹף שְׁמוֹ הוּי
 כְּמוֹ שְׁמוֹ וְשֶׁם אֲבִיו אִכ־ מוֹכַח דְּבִתְרִיתִי דִּי לֹא
 בְּעִינָן שְׁמוֹ וְשֶׁם אֲבִיו וְשֶׁם עִירוֹ וְלִמָּה בְּעֲדוֹת
 מִיתָה בְּעִינָן שְׁלֵשֶׁתֵן שְׁמוֹ שֶׁם אֲבִיו וְשֶׁם עִירוֹ
 וְבַעֲכ־ דִּבְגֵּט שֶׁאֵין כִּיּוֹן דִּהוּי הוֹכַחָה דֹּאֵין אִדָּם
 מִגְרֵשׁ אִשֶּׁת חֲבֵרוֹ לֶכֶךְ דִּי בְּשֵׁנִי סִימְנִים מִשְׁאִכ־
 בְּעַד מִיתָה לְדִיכָא הוֹכַחָה עֲלֵיו שׁוֹהֵה הוּא הַחֲמִירוֹ
 דְּבַעֲכִינָן גַּם שְׁלֵשֶׁתֵן וְאִכ־ בְּעַד מִיתָה הִיכָא דִּהוּי
 אוֹמְדָנָא דִּמֵּת מוֹדִים כִּי־עַד דִּדִּי בְּשֵׁנִי סִימְנִים
 כְּמוֹ בִּגֵּט וְאִכ־ הִיֵּה הוּי הוֹכַחָה מִדִּהוּי כִּי־כִּי זִמֵּן
 רַב לֹא חוֹר וְלֹא נִשְׁמַע מִמֶּנּוּ שׁוֹם זְכוּרִין הוּי
 הוֹכַחָה דִּמֵּת וְכִבְר כְּתַבְנָו בְּתוֹשֻׁבָה דְּמוֹכַח בְּשִׁס־
 דְּסִמְכִינָן עַל אוֹמְדָנָא בְּהִיתָר אִשֶּׁה מִכְתוּבוֹת סִיב־
 גְּבִי ר' יִנְאִי דֹּאמֵר כְּפֹה מִסְתּוֹ דֹּאֵם הִי' יְהוּדָא
 קִיִּים לֹא הִי' מִבְּטֵל עֲנוֹתָהּ וְהִרִי אִסוּר לְהַתְאֲבֵל
 בְּלִי יִדְעָה בְּרוּרָה וְאֵיךְ צִיוֹה עִיֵּא אוֹמְדָנָא שֶׁלֹו
 וְבַעֲכ־ הִיכָא דִּהַאוֹמְדָנָא אֵלִים סִמְכִינָן עֲלֵיו וְאִכ־
 הִיֵּה כִיּוֹן דְּלֹא נִשְׁמַע מִמֶּנּוּ כִּי־ שְׁנִים הוּי אוֹמְדָנָא
 דִּמֵּת וּמֵהִנֵּי לְסִמּוֹךְ עִיֵּא וְעִיֵּא עִירוֹ וְנִיֵּמ־ לָנוּ
 דֹּאף דִּזֶּה פִּשְׁטוֹ דֶּשֶׁם מִלֵּאכְתּוֹ מֵהִנֵּי כְּמוֹ שֶׁם
 עִירוֹ וְשֶׁם אֲבִיו מִיֵּמ־ מֵהִנֵּי עִיֵּא דִּבְרִינוֹ הִנֵּל־
 לְצִרְף גַּם עֲדוֹת הַשְׁנִי שֶׁהוֹגֵבָה בֶּךְ גֵּאלָאָךְ כִּי
 הוֹכִירוֹ שֶׁם וְנוֹדַע שְׁמַת שֶׁם חִיִּים סְטֹאֲלִיר אֵךְ
 לֹא יִדְעוּ שֶׁם עִירוֹ וְהוֹנֵה עִיֵּא שֶׁם סְטֹאֲלִיר הוּי
 כְּמוֹ שֶׁם אֲבִיו וְלִפִּי הֶרְמֵא לִי דִּי גִיֵּךְ וְיִחְשָׁב
 בִּי עֲדִים וְנִיֵּמ־ דֹּאף שְׁכַתְּבוֹ שֶׁהִי שֶׁם אַחַד וְאֵמֵר
 דִּרְךְ שְׁחֹק שְׁלֹא מֵת שֶׁהִי עֲמוֹ אֵין לְחוּשׁ לוֹ

אויף דעם פנים גאנץ גיט אז דאס איזט
עוראל אהרן ווארין דאס פנים איזט גאר
גאנץ אין ער איזט אין גאנצען גאר גאנץ אין
זיינע מלבושים האבע איך אלע דערקענט אין
אויף דעם הארץ האט ער געהאט וויא שופין
אין קרעצליך אזוי ווי ליישייט דאס גאנצע
הארץ איזט געווען ווי איין ליישייט אין דאס
לאמסידעקיל איז געווען פון נייע ציץ אין
אויספערסען אויבין ביים האלז אזוי ווי זוגתו
האט דאס אלץ געזאגט פריהער הן סימן גופו
הן סי' הדי' כנפות. שוב העיד עד שני בזה"ל
איך האב דערקענט דיא מלבושים דעם שפענציר
אין די הויזן פון בלע גיוואנט וואס ער איז
תמיד אין זיי געגאנגען אין דעם פעלץ אין
דעם פלאשטץ פון אויבין אין זיין היטל איז גיווען
אין בויזם אין זיין לייפסידעקל האב איך אויך
דערקענט עס איז גיווען דער ריס פון
אויבין וואס איך האב דאס אלליין איהם אמאהל
צי ריסין אין דאס פנים האב איך מורא
געחאט צו זעהן, כ"ז העירו עדים שראהו תיכף
ואח"כ ראוהו עוד עדים והעירו על הבגדים
וגם על סימן הישיא הכל ממש כנ"ל רק
שעל הפנים אמר אחד מהמגידים שראה אח"כ
שהי' נתפח בפנים ואין יכול להגיד שהכירו
בפנים רק המלבושים וסימן של לבו ע"כ תוכן
הגב"ע: תשובה. הנה היתר האשה הזאת לא
נפלאה הוא ע"פ עדות אחד שהכירו בפניו
מיד כשהעלוהו וגם לא ראה הטביעה וגם מצד
הכרת כל בגדיו דל"ח בזה לשאלה וגם מצד
הסימן שעל לבו דזה הוי בצמצום מקום והוי
סימן מובהק ואף אם הוי ס"א די בצירוף
הכרת בגדיו לדעת מהר"ל מפראג ובהכרת כל
בגדיו י"ל כ"ע מודים. ומה שחשש ר"מ היות
כי הי' משוגע אולי השליך כל בגדיו הנה
ז"א חשש כלל חדא דגהי דהוחזק לדיא לשטות
מימ לשאר דברים לא הוחזק וכל עוד שלא
ראינו שהי' דרכו להשליך בגדיו אין לחוש לזה
דאף דקיי"ל דשוטה לדיא הוי לכל התורה
חיינו רק לענין דבר שצריך דעת וכוונה בזה
אמרינן כיון דהוי שוטה לאחת מאלו הוי עכ"פ
אינו בר דעת ואין לו דין בר דעת ואין דעתו
דעה וגם לענין שחיטה חיישינן שמא לא עשה
מה שצריך לעשות ולשוואית חיישינן בשוטה

כולם

זה ולו יהא דניסת ברשות ביד מ"מ כיון שלא היתה צריכה היתר ביד מותרת לחזור לו והו"ל לפרש ניסת שלא ברשות שלא היתה צריכה רשות אבל מ"מ הביד התירוה ולמ"ל לדייק דניסת מעצמה ואף אי נימא דלשון שלא ברשות משמע שלא ברשות ממש שלא התירוה הבית דין אף לו יהא כן עכ"מ בלשון רש"י הוא מיותר מ"ש וניסת מעצמה גם תקשה על התנא גופו למה נקט כן הר"ל למקט נשאת בעדים מותרת לחזור לו ובעיכ דקמ"ל דאם הוי תרומיהו בעדים ורשות ביד אף התיק מודה דמותרת לחזור מ"מ היינו רק לראשון מותרת לחזור לו אבל להשני ודאי אסורה דבשלמא היא י"ל כיון דהוי לה תרומיהו עדים ורשות ביד לא היתה צריכה להמתין עוד והוי כאנוסה דמה לה לעשות אבל השני אינו באונס דהוא ה"י יכול ליקח ממק"א ולכן הוי כהיא אנוסה והוא מויד דאסורה לו כן ה"ג בזה קנסותו רבנן אבל להשני ודאי אסורה בכל ענין ובפרט דנראה דבזה לא ה' עדים כשרים רק בעלי מלחמות והם ע"פ הרוב קלים וחשודים על עריות וסמיכות המתירין הוי רק בצירוף מכתב האדון יענאל וא"כ הוי רק רשות ביד ולכן השיבו לפסוק דאסורה לזה ולזה וחס להזכיר להתירה לחזור לשני ואם יש חשש שיוג' כן הלעיסהו לרשע וימות לכן ישחקע הדבר ולא יהי נאמר :

פ' צ"ג, ע"ד שא. לדינא אני מסכים לז"מ להתירה ואני מוסיף על דבריו דנהי דכתב ישראל לא מהני לכמה פוסקים היינו אם לא נזכר סימנים בהמכתב מי כתבו אבל אם הוי בו סימנים מובהקים מי כתבו ודאי מהני כמו דמהני סימן בגוף המ"ל כן ה"ג מהני סימן בהמכתב מי כתבו ובוה מהני אף בעד מפי עד אם יש סימן דהעד הראשון אמר לו כן דעיקר דלא מהני עד מפי עד בכתב רק היכא דיש חשש דלא אמר לו הראשון ואולי משקר אבל היכא דהוי סימן מובהק שהראשון אמר לו כן מהני ואף אם הוי רק סימן אמצעי נראה דהכתב הוי עכ"מ כמו סימן אמצעי ולכן בהצטרף בו עוד סימן אמצעי בגוף הכתב מצטרף ב' אמצעים להיות מובהק וכאן במכתב הזה יש סימנים שהוא כתבו או אחד כתבו מפי ולכן מהני

כולם אחר הרוב שלא ה' בהם סימן זה וא"כ ה"ל כיון דלא ראינו שהי' מוחזק במקום הזה עוד אחד בס"י כזה וא"כ ראוי לדון את כל העולם אחר הרוב שאין בהם ס"י זה רק בזה ואף אם השכל מורה דיש עוד אנשים בס"י זה מ"מ הרי ודאי מקום רחוק מאוד לא בא אחד לכאן וזה מלתא דלא שכיחא הוא ואין לחוש לזה רק דעיקר החשש שמא מאלו הסמוכין הוי איש אחר שהי' בו ס"י זה וא"כ באלו הסמוכין ראוי לנו לילך ב"ר שלא ה' בהם סימן זה ורובא דאורייתא ויפה הקשה הגר"ב :

פ' צ"ב, שאל"ה מקראקא באשה שהי' לה כתב מהיענאל שמת בעלה שהי' בעל מלחמה ומת על מנתו וגם ה' לה ב' עדים בעלי מלחמות שמת והם קברוהו ועי"כ התירו לה ביד במדינת אונגארן להנשא ובאתה לקראקא להנשא ונשאת ואח"כ בא בעלה ופסקי הדין דתצא מזה ופזה וכן עשו ועתה רוצה הבעל השני להתוריה וחשש שאם לא יתיר לה ידורו באיסור ולכן עשה והתיר להם וצעקו עליו חכמי קהלנו : תשובה. ודאי לא יפה עשה בזה כי הנה כל הפוסקים הסכימו וכן מבואר בש"ע ל"ש ניסת ע"פ ע"א ל"ש ניסת ע"פ ב' עדים תצא מזה ופזה וכל הדרכים האלו בה ולומר דהיתר ביד עדיף זה מבואר הביטול ובש"ס דאדבא היתר ביד גרע דר"ש ס"ל בנשאת שלא ברשות רק בעדים מותרת לחזור לו ובניסת ע"פ ע"א והיתר ביד מודה דאסורה לחזור לו ומה שרצה ר"מ לסמוך על הרמ"א באם הורו לה ביד בסעות שמותרת לחזור לו הנה זה טעות דהתם הכונה שטעו בהוראה ובוזה הוי לה אונס גמור דלא שייך לומר הוי לה לאמנותי דב"ד בתר ביד לא דייקא אבל בסעות כזה שהטעו העדים את הביד בזה שפיר י"ל הרי"ל לאמנותי דבתר עדים והרי"ל לאסיק אדעתה שמה העדים משקרים ובוזה או"ל ל"י ק' ה"ט"ו על הרמ"א. והנה לומר דהיתר ביד עם ב' עדים עדיף טפי הנה זה אינו סברא כלל הן אמת שמלשון רש"י נראה כן בר"מ האשה שהלך בעלה למדיה וניסת שלא ברשות ביד שבונו ב' עדים ואמרו מת בעלך וניסת מעצמה שהי' לא היתה צריכה היתר ביד והנה מדדיק בלשוננו וניסת מעצמה ולמ"ל